

KARO VAIKO TRAGEDIJA NESURANDANT TĖVŲ

Jaunuolis Arvydas Čizas, karo metu pasimetęs nuo tėvų ir užaugintas rusų šeimoje, nori būti lietuviu ir bando susirasti tėvus...

Georgij Šargorodskij — žora Gavriš — Arvydas Čizas — tai vardai ir pavardės, karo įvykių prisegtos vienam jaunuoliui, kuris dabar yra filologijos fakulteto ketvirtjo kurso studentas Leningrade, bet kuris neprisimena, kur jis gimęs, kas jo tėvai.

Tačiau, paskaitęs laikraštį, kaip vienas asmuo po 18 metų susirado seserį, ryžosi ir šis jaunuolis paieškoti savo tėvų. Jis prisimena, kad mažą jį vadino Arvydu. Kad tėvo pavardė buvo Čizas. Tėvai buvę neaukšto ūgio, kaštonplaukiai. Motina vadindavę Dalia ar Dalyte. Atmintį esą išlikę vietovardžiai: Tauragė, Vilkaviškis, Vištytis, Žeimėnos (turbūt, Seimenos) upė. Kaimas buvęs prie ežero, ežere daug valčių, netoli geležinkelio, ežero pakrasty bažnyčia. Prisimenas pavardes: Griškėnas, Lydeka... Vokiečiai išvežę tėvą. Paskui mama išvykusi tėvo ieškoti ir jį pasiėmusi su savim. Tada jam buvę apie 6 metai (1944). Mama susirgusi. Pasveikus keliavę toliau, bet sūmyšio metu jis pasimetęs su mama. Po to jis pateko į sovietinę komendantūrą, laikinai buvęs apgyvendintas rusų šeimoj,

paskui buvęs vežamas kažkur toli, kelionėj susirgęs šiltine, be sąmonės atiduotas ligoninėn Petrapily, ten užregistruotas kaip žora — Georgijus Gavriš... Iš ten jį paėmė auginti Šargorodskijų šeima, iš kurios jis įgijo Šargorodskio pavardę.

Į rugpiučio 18 d. Tiesoje paskelbtą pranešimą atsiliepė (rugs. 23) Regina Lukoševičiūtė-Šimkaitienė, kuri sakosi, kad 1944 metais (būdama dar II klasės mokinė) kurį laiką keliavusi drauge su Čiziene, su kuria buvęs ir Arvydas. Ji sako, kad Čizienė buvusi mokytoja Tauragės apskrityje, bet jos ar jos vyro tėviškė buvusi netoli nuo Vilkaviškio. Tik vardas jos buvęs ne Dalia, o Regina. Čizas (vardo niekas nemini) buvęs paimtas apkasų kasti ties Gumbinė ar Ragaine. Su Čiziene Lukoševičiūtė gyvenusi kurį laiką vienam kambaryje Stolpe (dabar lenkų administruojama). Ten Čizienė susirgusi ir buvusi paimta ligoninėn, džiovintinkų skyriui. Vėliau iš ligoninės išėjusi ir visi išvykę į Głowitzą, 30 kilometrų nuo Stolpo. Čizienė pažinojusi mokytoją Stulgienę. Toliau Čizienė keliavusi su Malukais iš Panevėžio (Malukas

mokėjęs gerai vokiškai). Malukai atsiskyrę nuo kolonos ir su jais atsiskyrusi ir Čizienė su Arvydu.

Atsiliepė ir Čizienės sesuo S. Jonynienė, gyvenanti Juodšilėje, ties Vilniumi. Ji patvirtinusi, kad Čizai karo metu buvę išvežti į Vokietiją (iš Lukoševičiūtės pasakojimo atrodo, kad jie traukėsi nuo fronto) ir dingę be žinios. Čizienė buvusi mokytoja Tauragėje, ilgą laiką sirgusi džiova.

Arvydas Čizas, atrodo, lietuviškai bemoka tik tuos kelis čia minėtus žodžius — pavardes ir vietovardžius. Tačiau bando susirasti savuosius. Iš paskelbtų duomenų nėra įrodymo, kad jo tėvai tikrai yra žuvę. Jei jie kur Vakaruose yra, pagal šiuos duomenis galėtų atpažinti savo sūnų. Tiesa spausdina ir jo fotografijas, vieną 1946 metų, kitą 1959 metų. Tačiau atspausdinta blogai ir nedaug būtų prasmės perspausdinti.

TELŠIUOSE ATGAIVINTAS "DŽIUGAS"

Telšių sportininkai prieš trejus metus atgaivino nepriklausomybės laikais Telšiuose garsėjusią Džiugo futbolo komandą. Žaidėjai, žinoma, nebe tie kaip prieš 20 metų, bei jie nevengia paminti, jog laiko save anos tradicinės komandos tęsėjais. Džiugas išsikovojo teisę dalyvauti jau ir respublikinėse rungtynėse. Tačiau skundžiasi, kad neturi aikštės ir treniruojasi turgaus aikštėj, kai turgininkai išsiskirsto.

SKRAIDYMAS — "DIDŽIŲJŲ BROLIŲ" PRIVILEGIJA

Be tolimojo susisiekimo oro linijų, einančių per Vilnių, veikia ir keletas vidaus oro linijų (tarp Vilniaus ir Kauno, Palangos, Panevėžio, Rokiškio ir kt.). Yra ir "Lietuvos civilinis oro laivynas". Ryšium su oro laivyno diena, Paleckio naujasis pavaduotojas J. Baltušis pasirašė dekretą, kuriuo garbės raštais apdovanojama penkiolika to Lietuvos oro laivyno lakūnų

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 2 psl.)

"Aš tikiu, kad laisvės kibirkštis niekada neužges komunizmo pavergtuose kraštuose, nes laisvės troškimas yra gyvas kiekvieno žmogaus širdyje" - pareiškė Michigano gubernatorius W. G. Williams, sveikindamas visuotinį Amerikos Lietuvių Bendruomenės suvažiavimą Detroite rugsėjo 6 d. Nuotraukoje: šalia kalbančio gubernatoriaus, suvažiavimo prezidiumo dalis: O. Ivaškienė, inž. W. Dilys ir dr. A. Nasvytis.

Dirvos nuotrauka

'MILIJONO DRAMBLIŲ KRAŠTAS' YRA STRATEGINIS PIETŲ AZIJOS RAKTAS

Ar Laosas taps antrąja Koreja?

Dar prieš porą metų, trijų valstybių kontrolinei komisijai bebaigiant savo darbą, buvo viltingas, kad pilietinio karo tarp vyriausybės ir sukilėlių - Indokinijos karo liekanų - galės būti išvengta. Šiandien jau atrodo, kad tos komisijos vargingas ir rūpestingas darbas bus buvęs veltui. Sukilėlių sąjūdžio Pahtet Lao (pažodžiui: "Laoso valstybės") daliniai iš naujo pradėjo ginklų kovą, siekdami užimti šiaurines Laoso provincijas Sam Neua ir Phong Saly, kad ten galėtų įkurti komunistinį režimą.

Laosas nėra modernus kraštas. Jis turi karalių Sisavang Vong, kuris reziduoja Luan-Praban mieste nuo 1904 metų. Tai seniausias visų gyvųjų monarchų. Jis turi valstybinę religiją, kurią išpažįsta daugumas 2 mil. gyventojų. Nors tie gy-

ventojai savo charakteringomis žymėmis skiriasi nuo savo pusbrolių tajų Tailande ir šanų Burmoje, krašte dar yra daugybė rasinių mažumų. Viena jų, juodieji tajai, taip vadinami dėl savo keistos juodos aprangos, kaip pranešama, yra įsivėlusios į sukilimus šiaurinėje Laoso dalyje.

JAUKI SIENA

Į Laosą įkelti visiškai lengva. Vizos tiesa, jau įvestos, bet valdininkai neturi noro jas tikrinti. Nors vakariečiai patarėjai ir toje srityje jau įvedė kai kurią tvarką, dar ir šiaandien nėra multinių ir gabenamų daiktų kontrolės.

Jei atvykti iš Tailando amerikiečių neseniai padovanotu keltu per Mekongą - Laoso pusėje nereikia atlikti jokių formalumų. Jei tenyktė sargyba tuo metu

nemiega, greičiausiai ji pamojus ranka ir nusišypsos: laosiečiai, lygiai kaip ir jų broliai Tailande, mėgsta juoktis. Jie gyveniman židuri iš lengvosios pusės, ir ypač jiems linksma, kai praktikuoją užsieniečiai paraudusiais veidais atvyksta jų kraštan parodyti, kaip reikia valdyti.

Laosas yra kraštas be geležinkelių, su keltu siaubingai blogų kelių. Kai kur esama aerodromų, kuriuose pavojingai seni lėktuvai bando nuotykingus, dažnai net mirtinai pavojingus, nusileidimus. Tuo metu, kai per senusios dakotos (seno tipo JAV kariniai lėktuvai) rūpinasis susisiekimu tarp didesnių centrų, kiti, mažiau garbingi lėktuvai rūpinasi pagrindinio Laoso produkto, opiumo, išgabenimu į pasaulines rinkas.

Džypai ir kariniai sunkvežimiai kapstosi bauriais keliais, kurie jungia sostinę Vientiane su Luan-Praban šiaurėje ir pietiniais miesteliais Takek (čia prancūzai yra įsteigę cino pramonę), Pakse, Sabanaket, ir prancūzų kariniu punktu Seno, kur dar teplevėsuoja vieniša išblukusi Prancūzijos trispalvė. Ji tebeprisimena 1954 m. sutartį, kuri sukūrė buferinę Laoso valstybę tarp antikomunistinio Pietų Vietnamo ir komunistinio šiaurės Vietnamo. Pagal tą sutartį prancūzai gavo teisę krašte laikyti 5000 karių ir instruktorių. Bet bendroji karinė padėtis, ypač Alžire, prancūzams jau seniai neleidžia pilnai išnaudoti to teisės. Šiuo metu Laose gali būti apie 1000 prancūzų karių.

(Nukelta į 2 psl.)

RUSAI BANDO PASIEKTI MĖNULĮ

Kaip ir galima buvo laukti, Chruščiovui atvykstant į Ameriką, sovietai bandys kuo nors nustebinti eilinį amerikietį. Spėliojimai pasiteisino. Šeštadienį rytą sovietai į mėnulį paleido raketą, sveriančią virš 2000 svarų. Pirmoji jų raketa, paleista sausio mėnesį, praskrido pro šalį ir pateko į saulės orbitą. Ar šiai geriau pasiseks?

Nežiūrint visų tų propagandinių demonstracijų, Chruščiovui saugoti Amerikoje sumobilizuota apie 20,000 žmonių, uniformuotų ir civilių. Saugumo valdininkai ypač bijo vengrų emigrantų, kurie yra prisiekę atkeršyti Chruščiovui.

* Iš Washingtono pranešama, kad ten krautuvės nespėja pristatyti juodos medžiagos, kuri perkama gedulo raisčiams gaminti. Tie raisčiai bus nešiojami nepritariančiųjų Chruščio vizitui jo lankymosi metu.

* Praeitą savaitę Cape Canaveral bandytos erdvės kapsulės vidinė temperatūra nebuvo prašokus 100 laipsnių Farenheito, nors išorės temperatūra viršijo 3000 laipsnių. 100 laipsnių skaičius yra maždaug 50 laipsnių mažesnis, negu anksčiau buvo skaičiuojama, ir tikima, kad kapsulės konstrukcija jau yra tinkama žmogui į erdvę iškelti ir žemėn grąžinti. Per bandymą kapsulė skrido maždaug 15,000 mylių per val. greičiu.

* Laoso užs. reik. ministeris Kamphan Panya, atvykęs Londonan pasitarimams su britų užs. reik. min. Lloyd, pareiškė, kad

KAIRĖJE: Vaizdas iš Lietuvos, kada po nemažų pastangų vokiečių tautybės žmonės gauna leidimus išvažiuoti į Vokietiją. Vilkaviškio geležinkelio stotyje juos su neslepamu pavydu išydi pasiliekantieji.

GUDAMS KETINA DUOTI IŠĖJIMĄ Į BALTIJOS JŪRĄ

Liepos mėnesį Varšuvoje ir vėl pasiklaido gandai apie Lenkijos rytinių sienų pakeitimą. Liepos mėnesio vizito metu, Chruščiovas pasitūlęs lenkam 1960 m. pavasarį grąžinti Lvovo miestą ir sritį, Balstogės miestą ir sritį įjungiant į Sovietų Sąjungą.

Kadangi tai ne pirmieji gandai tuo klausimu, lenkų laikysena gana skeptiška ir komentary netruksta. Dažniausiai girdima nuomonė, kad Galiciją grąžins lenkam, nes jos ūkiniai ištekliai jau išsemti. Sovietai užsigėdę dabar iškirsti Polies miškų masyvus. Balstogės apylinkėse kur gyventojų daugumą sudaro gudai (ir lietuviai), sovietų agentai taip pat paskleidžia žinias apie srities prijungimą prie Rusijos.

Jeigu šią žinią svarstyti kaip galimą faktą, ji turėtų reikš-

mingas pasėkas Lietuvai. Šis klausimas vėl suaktualėtų ne tik ryšium su Chruščio vizitu Lenkijoje, bet ir su sovietų siūlymais (ir grasinimais) pasirašyti taikos sutartį su Vokietija. Tokia sutartis turėtų išspręsti tolimesnę Kaliningrado srities (buv. vokiškų Rytprūsijų) likimą.

Sovietinė Lietuva jokių oficialių pretenzijų į tą sritį, kurios tikras vardas yra Mažoji Lietuva, nėra pareiškusi. Tuo tarpu nėra abejonių dėl Maskvos linijos to krašto atveju. Karaliaučiaus miesto demonstratyvinis pavadinimas Kalinino, pirmojo Sovietų Rusijos prezidento vardu, yra ne tik "simboliškas" reiškinys. Nepripažinti ir vilniškai "Tiesai" Tilžės miestas yra ir lieka "So-

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 2 psl.)

Maskvoje Amerikos lietuvių "delegatai" vizitavo Lietuvos okupantą...

DIRVA

THE FIELD

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit). 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Dijos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

Henderson 1-6344.

Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenys (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Pabūkim, kol visus mirtinas snaudulys apims...

Gausybė lietuviškųjų organizacijų eilė beveik vienodai ryškėja vieno ar tik kelių asmenų iniciatyva. Žiūrėk, tos organizacijos veikia tie asmenys visur dalyvauja, visur sėkmingai, visi darbai laiku atliekami. Ir jei kuri organizacija tokių asmenų turi, tos organizacijos veikla ir naujais sumanymais ir naujais darbais labai greit iš kitų išsiskiria. O jei kitų nėra, jei visi į vienodą pilkumą panašūs, tokios organizacijos tik popierinių gyvos. Jų darbų nematyti, ir jos tik tada pabunda, jei kas iš aukščiau stipriai užmiegančių skvernu patraukia. Bet ir tai tik tam momentui, tik būtiniausiomis pareigoms atlikti.

Tokios miegančios organizacijos ne organizacijos. Jos dažnai tik pretenzijoms reikšti "reikalingos". Ir tokių miegančių organizacijų veikėjai ne veikėjai. Jiems, pagal mūsų kaimo žmonių išmintį, nėra ko į priekį mušti ir svietą juokinti.

Bet ką daryti, jei organizacijos tokių asmenų nėra? — kai kas gali paklausti. Ir jei nėra, nesunku atsakyti, kad tokios organizacijos jau pačios rašosi trumpo gyvenimo sprendimus. O organizacijos, kurios tokių sprendimų nenori, visada pajėgia vieną ar kelius energingesnius ir pareigingesnius asmenis išauginyti. Jos pajėgia į savo tarpą naujų, priaugusiųjų įvesti.

Labai blogai daro, ypač jaunimo organizacijų vyresnįjį vadai, kada iš savo rankų, tarsi iki mirties, nenori atiduoti atsakingų darbo pareigų jaunesniems. Ir tokio elgesio svarbiausioji pasiteisinimo priežastis: jie perjauni, nesugebės, gali klaidų pridaryti, mes dar pabūkim. Pabūkim, kol visus mirtinas snaudulys apims...

Šių eilučių rašytojas savo laiku mokėsi gimnazijoje, kur iki šeštosios klasės matė tokį reiškinį: mokiniai vis sėdi salė per visokius parengimus, o jiems programą išpildo mokytojai. Ir mokiniai mirtinai nuobodžiauja, savo tarpe snibžda, jį tarsi tos mokytojų pastangos nepasiekia. Bet laimei, septintoj klasėje gimnaziją atkėlė direktorių, kuris mokytojus liepė sėsti į mokytojų vietas, o mokiniams lipti į sceną. Ir per tuos dvejus metus jis padarė iš mokinių stebuklus. Atsirado eilė kalbėtojų, deklamatorių, savos kūrybos skaitytojų, kitokių gabumų

reikėjų. Ir tada mokiniai jau klausė ausis ištempe. Parengimų darnumas pasikeitė geroj pusėn. Net ir tie mokytojai, kurie anksčiau tai buvo užmirę, dabar stebėjosi.

Ir po daugel metų galvoju: kas iš mūsų būtų likę, jei tada nebūtume turėję to išmintingo direktoriaus. Taip ir būtume likę iš užpakalio visus sekti, niekur iniciatyvos nerodyti, su baime su si rinkimuose prakalbėti, dar pirmojo sakinio nepradėjus užkinti, parausti ir nieko nepasakyti...

Sis pats dėsniis lygiai galioja ir šionykštėse organizacijose. Jei naujai ateinančioms jėgoms neužleisim vietos, vis drebėdami "labai atsakingų" pareigų patikėti, tai susidarysim tokią padėtį, kuri tik paspartins tų organizacijų ankstyvą ir visišką nuostolius nurašymą. O rūpestingai galvojantis apie jam mielos organizacijos ateitį, dar rūpestingiau turi pagalvoti, kaip bus rytoj.

Niekad nemanau ir dabar nemanau, kad nėra nepakeičiamų asmenų. Ir mane šurpas krato, kada vieno ar kito veikėjo mirties atveju, iš eilės eina verkšlenantieji ir dūsautojai, kad dabar tai jau bus blogai. Ne verkšlenti šiuo atveju reikia, bet geras nuopelnas išskaičiuoti, ir būtinai paminėti, kiek jis naujų jėgų savo vietoj paliko arba dėjo pastangas jas išauginyti. O jei tokių naujų jėgų savo vietoj neišaugino, nekokie jo tie ir nuopelnai. Tik mandagus atsisveikinimo žodžiai ir dirbtinis liūdesys. Praeis keli mėnesiai, ir visi įsitikins, kad nuostolių kaip ir nebūta.

Numanau, kad vieni ar kiti, šį rašinį paskaite, pasakys, kad tai mums taikoma. Ir tie, kurie taip pamanyt, tikrai jiems ir buvo taikoma. Susirūpinkit kol nevėlu. Susirūpinkit ne savo mirštančios iniciatyvos pareigose išsilaikyti, bet ateinančioms jėgoms kelią paruošti.

Balys Gaidžiūnas

Gudams ketina...

(Atkelta iš 1 psl.)

vietskas". Kraštas sąmoningai (kad ir nesėkmingai) kolonizuojamas rusais ir gudais (Gumbinės, Isručio sritys). Aišku, kad Mažoji Lietuva paversta rusiškumo sala. Rytprūsių kevalas numatytas rusų imperialistams "tramplynu suoliui" Vakaruose, taip, kaip jis tarnavo vokiečių imperialistams platforma žygiui į rytus. Tačiau tokia salos padėtis nepatenkinama. Pasiėmę pastovumo, jungiant tą sritį prie "nepatikimos" tarybinės Lietu-

(Atkelta iš 1 psl.)

Keliauti į krašto gilumą, į džiungles kalnų srityje, kur joks lėktuvas negali nusileisti, geriausia yra dramblių. Jų netrūksta, nes Laosas vadinamas "milijono dramblių kraštu". Vienas prancūzas prekybininkas pasakojo, kad jis, norėdamas pasiekti už 110 km nuo Vientiane esančią vietovę, turėjo dvi dienas plaukti valtele Mekongo upe, vėliau dvi dienas joti drambliu.

Pats Vientiane, nors ir greitai įsigijo sostinės garsą, tebėra mažas bažnytkaimis. Už sienio pagalba prekybininkus greitai praturtino. Senoviški, jaučių traukiami vežimai grūdai ankštomis gatvėmis šalia naujų vakarietiškių automobilių.

ISTORIJS BĖGY

veik nebuvo laikotarpio, kada Laosas gyventojai būtų galėję kiti netrukdomi gyventi. Viduramžiais juos valdė kmerai iš dabartinės Kambodijos. Mažosios karalystės, iš kurių Laosas buvo sudarytas, vėliau pateko dabartinio Tailando valdžion, ir tik 1893 m. prancūzai jas suvienijo po vienu karaliumi.

Prancūzams čia buvo mažas rojus, kuriame valdininkai lengvai gyveno ir nesirūpino krašto pakėlimu. Laosas moterys garsios visoje Azijoje savo grožiu ir simpatišku. Ir daug prancūzų kareivių bei imigrantų čia sukūrė šeimas.

Šiandien Laosas yra suvereninė valstybė ir Jungt. Tautų narys. Tačiau Prancūzija stengiasi išlaikyti savo politinę ir kultūrinę įtaką. Kaip ir daug kitur, prancūzai susiduria su konkurentu - Amerika. Po Ženevos konferencijos 1954 m. anglai ir amerikiečiai Vientiane įsteigė savo diplomatinę misiją. JAV užpylė kraštą gausia, gal kiek ir neprotinai skirstoma ūkine pagalba, kuri, kaip neseniai Washingtone paaiškėjo, užkrėtė korupciją ne vien mažiausiu skrupulingus laosiečius, bet ir vieną kitą amerikietį.

Tačiau, nepaisant tų nemalonių pranešimų apie amerikėnės pagalbos piktnaudžiimą, Vakarų pagalba Laosui buvo gyvybiškai svarbi. Jau vien geografinė padėtis, kraštui esant tarp Kinijos, Šiaurės ir Pietų Vietnamų, Kambodijos ir Tailando, Laosą daro strateginiu punktu pietų Azijos centre. Jei Laosas sugrįžtų po Kinijos ir Šiaur. Vietnamo spaudimu, atsidurtų apsupime P. Vietnamas, didelėmis JAV pastangomis išlaikomas antikomunistinis prietelis. Komunistų sienos tada būtų nukeltos iki neutralios Kambodijos, jų patrankos kontroliuotų Mekongą - Tailando pasienį. Komunistų grėsmė priartėtų Malajams, Burmai ir net Indijai.

Kovos Laose yra pavojingos viso pasaulio taikai, nes Pietryčių Azijos Pakto (SEATO) nariai yra įsipareigoję pagalbėti, jei Laosas vyriausybė jų pagalbos šauktųsi. Ligšiol Laosas į pakto narius nesikreipė, pasit-

vos, Maskva nenori. Geriau jai tiktų Gudiją, kuriai Karaliaučius būtų neva "neutralus uostas".

Tik, deja, gudai neturi teritorinio ryšio su Kaliningradu, nebent per "koridorių", kuris eitų arba per Lietuvą, arba per Lenkijos žemes.

Bandymų įsitrinti draugiškus ryšius tarp Lietuvos ir Baltarusijos (gudų tarybiniam žargone nėra), per paskutinius metus netrūko. Prisiminus senos Maskvos "Belito" planus (jungtinės Lietuvos ir Gudijos respublikos projektą), žinant, kad abiejų kraštų kompartijos kadaise net sudarė vieną, nesunku atspėti Maskvos siekimus. Patogiausias Maskvai sprendimas ir būtų - sujungti Lietuvą, Gudiją ir Kaliningrado sritį į vieną. Tačiau, vargu ar su tokios rūšies sąvaidybe sutiktų Lietuvos kompartija; nekalbant jau apie žmones.

Todėl gandai apie Balstogės (imtinai su Suvalkais) prijungimą prie Gudijos, atrodo ne tokį jau tuštį. Gudija gautų senai lauktą "koridorių" ir Mažoji Lietuva būtų "patikimose gud-rusų" rankose. Kartu ne tik Lietuva, bet ir visas Pabaltijys nustotų sienos su Vakarais. Ir tada Maskva galėtų ramiausiai vykdyti senai užplanuotą Pabaltijo tautų išnaikinimą.

'Milijono dramblių kraštas'...

kėdamas savo jauną ir nedidelę kariuomenę, kuri galinti pati užgniaužti mažesnio masto neramumus, nors jie būtų vadovaujami ir Š. Vietnamo gerai paruoštų kadry. Šiuo metu Laosas turi vyriausybę, kuri žino, ko nori.

Tačiau klatingas stalininis fanatikas Hočiminas, kuris valdo komunistinį Š. Vietnamą, godžiai žvelgia anapus kalnų grandinės, sudarančios sieną tarp abiejų kraštų. Abipus tų kalnų gyvena gentys, neturinčios supratimo apie moderniąją politiką.

Ligšioliniai neramumai tebuvo komunistinės diversijos manevrai, tačiau jais tiek Hočiminas, tiek jo patarėjai - ar jie sėdėtų Maskvoje ar Pekine - siekė sudaryti įspūdį, kad ten vyksta spontaniškas vietos gyventojų sukilimas prieš "amerikinį militarizmą". Ar Laosas virs antrą-

ja Korėja, tuo tarpu negalima pasakyti. Bet tuo metu kai Chruščiovas Amerikoje demonstruos pikasinius balandėlius, pasaulio dėmesys kryps į Laosą džiungles, kur besotis komunistinio Molochas ryja naujas aukas.

Lietuvoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

bei kitų pareigūnų. Štai taip penkiolika: Barišnikovas, Blagočiovos, Jermakovas, Ivančenko, Kalašnikovas, Kapilovas, Kudria (Nikolaj), Laninas, Lobkovas, Norozovas, Pereliginas, Puščiakovas, Soloviejus, Timofiejovas ir... ju visų tarpe lyg netyčia atsidūręs vienas lietuvis Jonas Čiblys.

PRANEŠĖ, KAD NETYLIME

Vienas iš Tiesos redaktorių, S. Laurynaitis, Vilniaus radijo klausytojams Lietuvoje rugpjūčio 23 d. piktindamas skundėsi, kad "lietuvių buržuazinių nacionalistų likučiai užsieniuose", ryšium su Chruščiovo-Eisenhowerio vizitais "rašo m e m o r i a l u s, deklaracijas, skelbia šmeižtus Tarybų Lietuvos vardu savo spaudoje" ir "maldauna savo ponų, kad jie nedarytų jokių nuolaidų derybose".

Klausytojams tai buvo vienas iš įdomiausių ir vertingiausių Vilniaus radijo pranešimų.

PERTVARKO AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ ADMINISTRAVIMĄ

Sovietų aukštosios ir specialiosios mokyklos visą laiką administraciniu požiūriu yra atskirtos nuo pradinio ir vidurinio bendrojo lavinimo mokyklų. Pastarosios yra administruojamos per respublikines švietimo ministerijas, o aukštosios mokykloms buvo atskira aukštojo mokslo ministerija (specialios mokyklos buvo ad m in istruojamos įvairių ministerijų).

Buvo žadėta aukštojo mokslo ministeriją reorganizuoti į "sąjunginę-respublikinę", tai yra, taip, kad

VYDŪNO MONOGRAFIJOS BELAUKIANT

Dirvos 53 Nr. buvo M. K. straipsnelis, kaip reikės suprasti A. Merklio rašomą monografiją apie šį mūsų mintytoją.

Vydūnas, deja, jau miręs. Monografija, deja, taip pat dar neparašyta. O jau dabar aiškinam skaitytojų, kaip reikės suprasti neparašytą knygą. Ir kokia ta didelė baimė, kad skaitytojas nespėtų sava, nuosava galva pagalvoti, kad nepaskaitytų be paaiškinimų...

Neseniai kažin koks išminčius kritikavo kun. A. Miliuko monografiją, kuri taip pat dar teberašoma. Tai buvo "Vienybė", kas jau žinoma nenuostabu, nes tas laikraštis vartos per galvą geriau, negu rusų cirko akrobatai.

O V.K. straipsnelis apie Vydūną vistik neskanus. Koks tikslas dabar iš žmogaus, kokių lietuvių tautoj neperdaug, padaryti tik - gimnazijos mokytojų? Kodėl tat jam, laisvo gyvenimo metais, Lietuvos universitetas garbės doktoratą suteikė? Negi užteko vien patriotizmo, dar su šio laikais tokią "muzikantėlio" gabumais? Daug gi buvo gimnazijos mokytojų - ir patriotų, ir poetų, ir muzikantų...

Pagal lietuviškas tradicijas murkdami gyvieji, o mirusieji kartais net perdaug išgarbinami. Su Vydūnu šį kartą priešingai. Jį, jau mirusį, nutarėm kažkodėl truputį žemynpanardinti. Įdomu, gal V.K. paaiškina, kodėl?

Z.V. Rekašius, W. Lafayette

Dirvos skaitytojas ir rėmėjas Pranas Narvydas, iš Brooklyn, rašo:

"Dirvą palikit tokią, kokia ji dabar yra - du kartus savaitėje. Nesusigundykit tili karštuoliu, pagedaujančių 3 kartus savaitėje, nes reikės prenumeratos kainą pakelti ir tada nuostis skaitytojų.

Redakcija turėtų vengti tų svetimų žodžių kišimo į mūsų kalbą. Štai - sugestijos, objektai, respektai, emocijos ir eilė kitu. Šiuokit juos lauk".

Dirvos skaitytojas ir rėmėjas J. Telksnys, iš Great Neck, rašo: Daugiau politinių komentarų ir politinių užkulius. "Dirva" man patinka ir ji savo užduotį atlieka".

aukštojo mokslo ministerijos būtų respublikose, bet jos būtų prižiūrimos iš centrinės ministerijos, kaip ir daugumas kitų ministerijų. Bet dabar skelbiama, kad aukštasis mokslas tvarkomas ne ministerijos, o specialiu komitetu.

Tad ir Lietuvoje paskelbta, kad sudaromas "Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Valstybinis aukštojo ir specialaus vidurinio mokslo komitetas". Jis perims devynias aukštąsias mokyklas ir 69 technikumus bei specialias vidurines mokyklas. Kažkodėl nepaliesi Kūno Kultūros institutas ir Šiaulių pedagoginis institutas.

(LNA)

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR
MŪSŲ SKYRIAI

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. Market 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. Tower 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MUdawk 2674

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campus
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3960

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WAINut 5-8878

Mūsų didžiąją firmą turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalavimus nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

Kur Taryba ir kur Naujienos?

Naujienos suklautojo Rastenio pastabas.- Cituoja tai, ko Dirvoje nebuvo. - Grigaitis išsiduoda esąs nepalankus 'Sovietų Sąjungos suskaldymo' idėjai, bolševikinio imperializmo aukų išsilaisvinimui...

Dėl Dirvos 67 nr. V. Rastenio padarytų pastabų apie Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto atsišaukimo penktajį punktą su pasiaiškinimais atskubėjo Naujienų Apžvalga. Atsiliepė Apžvalga, nesišpėdama pretenzijos kalbėti už ALT Vykdomąjį Komitetą ir autentiškai nurodyti, ką komitetas manė ir ką norėjo bei privėlėjo pasakyti. Taigi tegu P. Grigaitis nepyksta, jeigu žmonės ir vėl sakys nepajėgią atskirti, kada kalba Taryba, kada Naujienos.

Posakis, dėl kurio buvo padaryta kritiškų pastabų, buvo štai koks:

"...raginti JAV prezidentą pasakyti Sovietų Sąjungos premjerui, kad teisinga ir pastovi taika ateis į Europą tikrai tada, kai Rusija pasitrauks į savo natūralias prieškarines sienas ir grąžins suverenines teises Lietuvai bei kitom dviem Pabaltijo valstybėm - Latvijai ir Estijai".

V. Rastenis pastebėjo, kad sunku beatrinti, kas yra autorius tokio teigimo, anot kurio teisingai ir pastoviai taikai pakanka tikrai Sovietų Sąjungos (arba, kaip dažnai sakoma, Rusijos) pasitraukimo į 1939 metų sienas. Tikrai, tokia nuomonė tenka girdėti kartojamą įvairių kraštų spaudoje, ir nebe nuo šių dienų. Todėl, esą, Taryba šiuo atveju tik nebežinia kelinatūkstantinį kartą pakartojo tą (daugelio kartotą) mintį. Apžvalgininkas tačiau, būdamas nepaprastai egocentriškas (t.y. besijaučias visų dalykų centru), mano, kad čia tik apie jį (atsiprašom, tik apie ALT sekretorių) tegalėjo būti kalba, ir griežiai įrodinėti, jog ALT per 19 metų negalėjusi tos minties kelis tūkstančius kartų pakartoti. Žinoma, ne. Apžvalgininko - sekretoriaus nusiraminiui palengvinti pridėsime, kad jis dar nėra spėjęs tūkstantį kartų pakartoti netgi savo mėgiamiausio pasakojimo apie tai, ką prezidentas Rooseveltas pasakė Tarybos delegacijai 1940 metais, nors tą pasakojimą jis kartoją kone kiekvienoje savo prakalboje.

Dėl tos sąlygos taikai V. Rastenis pareiškė nuomonę, kad ji klaidinga: kad dėl Sovietų Sąjungos pasitraukimo į 1939 sienas teisinga ir pastovi taika dar neįvyks, nes vistiek dar Maskvos bolševikinio ir imperialistinio režimo valdžioj pasiliks visa eilė laisvės siekiančių, bet dar pavergtų tautų. Todėl patarė Tarybos atsišaukimo penktame punkte išdėstyto minties verčiau nekartoti. Vadinasi, nesitūlyti jos nei JAV prezidentui.

Dar buvo paminėta, kad tarp visos eilės sąlygų, reikalingų teisingai ir pastoviai taikai, yra ir sąlyga, kad išnyktu nuolatinis tarptautinis įtampos ir karo šaltinis - komunistinis ir imperialistinis Maskvos režimas. Tai irgi ne nauja mintis. Tą žino visi, ir to, beabejo, mielai pageidautų taip pat ir šio krašto prezidentas bei vyriausybė. Kas gi nepageidautų, kad išnyktų įkyriausių galvos skausmų priežastis! Tačiau, aišku, nebuvo nei kalbos apie tai, kad mes dabartinę progą turėtume tą saivaię suprantamą dalyką išskirti JAV prezidentui ir netgi skatintume jį, kad jis tą Chruščiovui pasakytų (Chruščiovas irgi ne tiek kvailas, kad nežinotų, ko jam kas iš tikrųjų linki).

Bet sekretorius - apžvalgininkas į savo parašytus (tegu ir ne jo vieno vardu paskelbtus) atsišaukimus žiūri, kaip į dogmas skelbiančiasias popiežių enciklikas. Kritiška nuomonė nusipelnė "iškeikimo"...

Šiuo atveju, panašiai kaip ir didžiuosiuose savo "komentaruose" apie tariamą V. Rastenio "išdavimą", sekretorius - apžvalgininkas griežiaiš oponento pareiškimų klastojimo. Štai kaip jis "atpasakojo" V. Rastenio pastabas:

"Rastenis nori, kad prez. Eisenhoweris būtų raginamas, kai susitikis su Rusijos diktatorium, pasakyti jam, jog Maskva turi ne tik grąžinti laisvę neteisėtai

pagrobtoms buvusioms nepriklausomoms šalims - Lietuvai, Latvijai ir Estijai, bet taip pat suskaldyti Sovietų Sąjungą, atskiriant Kaukazą ir t.t. Tikrai tada būsianti taika".

Ir čia pat šaiposi: "Labai gudrus 'patarimas', ar ne".

Gudrus ar negudrus tai būtų patarimas, nėra reikalo čia svarstyti, nes V. Rastenis tokio patarimo nėra niekam davęs, ir iš viso jis nepatarinėjo, ar ir kaip turime mokytį JAV prezidentą bei jo patarėjus, ką jie turi su Chruščiovu kalbėti. (Ne mes patarėm Chruščiovą pasikviesti, tai ne mes patarsim ir ką kalbėti, kai atvyks). Tas "patarimas" yra P. Grigaičio, Naujienų apžvalgininko, kalbančio už Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomąjį Komitetą (!) suklastotas, desperatiškai besistengiant bent naiviems žmonėms įkalbėti, kad... Rastenis baigus nenaudėlis ir neišmanėlis.

O tačiau išsidėmėtina, kad šiam suklautojime P. Grigaitis išsiduoda esąs nepalankus "Sovietų Sąjungos suskaldymo" idėjai, - tai yra buvusio carinio ir dabar esamo bolševikinio imperializmo aukų išsilaisvinimo ir nepriklausomybės idėjai. Idėjai, kurią net JAV Kongresas įtraukė savo pastarojo rezoliucijon Pavergtųjų Tautų Savaitės reikalui. P. Grigaitis išsiduoda galvojęs visiškai kaip rusai nacionalistai: kitių tautų (Ukrainos, Gudijos ir t.t.) nepriklausomybės siekimą ir jis, kaip ir tie rusai nacionalistai (vistiek, dešinieji ar kairieji, įskaitant ir bolševikus nacionalistus - tokių yra) vadina "Sovietų Sąjungos skaldymu". (Kiti tą vadina "Rusijos skaldymu". P. Grigaitis šioje pačioje apžvalgoje "išaiškino", kad Sovietų Sąjunga ir Rusija yra tas pats). Ir štai kokią nuomonę jis pareiškia apie tą "skaldymą":

"Tai maksimalizmo filosofija, kuri veda į totalitarinę despotiją ir į totalitarinę nelaisvę".

Tai ką gi, Kongreso rezoliucija, paminėjusi Ukrainą ir visą eilę kitų Rusijos aneksuotų kraštų tarp laisvės vertybių kraštų, irgi veda į totalitarinę nelaisvę? Nuo kurio laiko Amerikos Lietuvių Tarybai rusų užgrobtų tautų nepriklausomybės siekimas yra kelias "į nelaisvę"? Lig šiol tik Antaną Sniečkų girdėjom grąžinant kad arba su "didžiąja rusų tauta", arba pražūtis, - "trečio kelio nėra"...

Neturėdamas kuo atremti V. Rastenio padarytų pastabų, sekretorius - apžvalgininkas toliau kuria neva Rastenio norus ir siūlymus:

"Rastenis nori ne tik taikos, bet ir "visiškos taikos", kuri galės įsigyventi tik tada, kada bus vienodos, visų šalių politinės santvarkos" (pabrūkiami ir kabliulis po vienodos Naujienų).

Tai yra ištisai suklastotas pasakojimas, nes V. Rastenio straipsnyje nebuvo nei to žodžio "visiška taika", kurį apžvalgininkas neva cituoja, ir nebuvo nei iš tolo kalbos apie visų šalių politinių santvarkų vienodumą. Buvo pasakyta nuomonė, kad:

Teisingai ir pastoviai taikai Europoje bei pasaulyje reikia daugelio sąlygų. Viena iš jų - bolševikinio ir imperialistinio režimo Maskvoj išnykimo.... Teisinga ir pastoviai taika ateis tik tada, kai tokio režimo, koks jis yra, neliks ne tik Lietuvoje, o ir pačioj Rusijoje, pačioj Maskvoje".

Išsidėmėtina: "bolševikinio ir imperialistinio režimo Maskvoj išnykimas". Čia dar labiau parodytą klastojimą, nes apžvalgininkas štai ką rašo:

"Todėl jįsi aišku kovoti ne su Sovietų Rusijos imperializmu (svetimų tautų pavergimo poli-

Dalis Amerikos Lietuvių Bendruomenės suvažiavimo Detroite dalyvių su Michigano gubernatoriumi W. G. Williams. Iš kairės: V. Kamantas, V. Kutkus, M. Sims, Iz. Dilienė, A. Nakas, W. Dilys, gub. W. G. Williams, P. Žiūrys, J. Šlepetys, A. Varnas, Šlapšys, kun. V. Mincevičius, konsulas P. Daužvardis.

Dirvos nuotrauka

Konkursas kantatai parašyti

tika), bet su Rusijos režimu su komunizmo sistema, įsteigta Rusijoje ir kituose jos valdomuose kraštuose".

Keliolika eilučių anksčiau kaltingas Rastenį už (paties P. Grigaičio suredaguotą) kėsiniąsi "suskaldyti Sovietų Sąjungą, atskiriant Kaukazą ir t.t.", gąsdinęs, kad toks pritarimas nerusų tautų siekimui išsiveržti iš rusų bolševikų imperializmo varžtų esąs "maksimalizmo filosofija, vedanti į totalitarinę despotizmą ir į totalitarinę nelaisvę" (?), dabar jau kaltina tą patį Rastenį, kad jis siūlęs kovoti "ne su Sovietų Rusijos imperializmu... bet su Rusijos režimu, su komunizmu sistema"...

Išsidėmėtina ne tik tai, kad šis neva Rastenio "siūlymas" yra suklastotas, bet ir tai, kad ALT sekretorius rodo kaip nepriimtina dalyką kovą prieš dabartinę Rusijos režimą bei komunistinę sistemą. Čia jau tikrai kažkoks nesusipratimas, dėl kurio, rodos, ALT Vykdomojo Komiteto kitiems nariams reikia rimtai ir neatidėliojant susirūpinti. Nes visa tai rašoma gi už juos visus. Taip yra aiškinami neva Tarybos vadovybės nusistatymai ir pažiūros.

O toliau dar gražiau: "Jisai (reiškia, V. Rastenis) nesupranta, kad ALT Vykdomojo Komiteto atsišaukimas yra ne partijos programa, o veiklos (akcijos) planas, siūlomas tam tikram momentui, atsižvelgiant į to momento aplinkybes. Jeigu nusistatysime pagal Rastenio filosofiją, tai turime reikalauti visko arba nieko, tai jokios veiklos nebus".

Na, jeigu net Rastenis, šiaip ar taip, žmogus "šiek tiek raštingas", Tarybos atsišaukimo nesupranta, tai su tuo atsišaukimu tikrai prasti reikalai. Tai tikrai reikia Tarybai naujo atsišaukimų redaktoriaus. Bet atrodo, kad suprasti tai visi suprato, jog bent jau vienas (penktas) to atsišaukimo punktas yra nenusisekęs, neapgalvotas, nereikalingas. Niekas nesiliūdo, kad "to momento aplinkybėse" iš Chruščiovo būtų pareikalauta politiškai "pasiškirti". Bet, jeigu būtų neeis-

Pirmosios Dainų Šventės Komitetas ir Lietuvių Muzikos Komisija yra paskelbę konkursą kantatai arba kitokiam tokios pat apimties kūriniui parašyti šiomis sąlygomis:

1. Muzikos kūrinyje rašomas paties kompozitoriaus pasirinktu tekstu (pageidaujama patriotinio turinio) mišriam chorui su solistais ir akompanimentu, išpildant trunkąs 10 - 15 minučių.

2. Konkurse dalyvauti kviečiami lietuviai kompozitoriai, bet kiekvieno kompozitoriaus prašoma konkurse dalyvauti tik su vienu kūriniu.

3. Ne kompozitoriaus ranka perrašytas rankraštis - klavyras, pasirašytas slapyvardžiu, pristatomas ligi 1959. XII. 31 šiuo adresu: Mrs. Alice Stephenson, 64 East Van Buren St., Room 514, Chicago 4, Ill. Atskiram užklijuotam voke pridėdamas kompozitoriaus adresą ir slapyvardžio paaiškinimas pavarde.

4. Gautus rankraščius apsvaistys juri komisija, kuri pirmąjį eilę įvertins kūrinių meninę lygį, antrojo eilę - tinkamumą mūsų sąlygoms, ir išrinkti kūrinių, kuris galės būti išpildomas 1961 m. II Dainų Šventėje, Chicagoje.

5. Atsižvelgiant į tai, kad atrinktas kūrinyje galės būti išpildomas Dainų Šventės programoje, pageidaujama akompanimentu, kuris, reikalui esant, galėtų būti atliktas vargonų ir fortepijono arba ir orkestruotais; vokalinės dalies pageidaujama tokios, kad būtų pajėgiama paruošti vidutinio pajėgumo chorams.

6. Juri komisija gali nutarti, kad iš atsiųstųjų neatsiranda at-

tina galvoti "maksimalistiškai", tai yra apie rusų bei bolševikų pavergtų tautų laisvę, tai tada tikrai "jokios veiklos nebus", nes Chruščiova lygiai užpykdys, ar minėsi Ukrainos, Gružijos, ar vien tik Lietuvos nepriklausomybės reikalavimą.

rinktinio kūrinio.

7. Atrinktojo kūrinio kompozitoriui įteikiama 1,000 dol. premija. Premiją skyrė I Dainų Šventės Komitetas ir ji įteikiama II Dainų Šventės metu.

8. Lietuvių muzikos komisijos teisės premijuoto kūrinio atžvilgiu:

a) leidžia premijuoto kūrinio pirmąją laidą;

b) spausdina ar kitaip multiplikuoja premijuoto kūrinio balsus, tą kūrinių rengiant II Dainų Šventei;

c) premijuotas kūrinyje niekur negali būti pildomas vienas anksčiau, negu jis bus išpildytas II Dainų Šventės programoje.

9. Su nepremijuotų kūrinių autoriais tų kūrinių išleidimo ar panaudojimo reikalu galės būti tariamasi atskirai.

10. Juri komisijos sąstatais bus paskelbtas vėliau.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

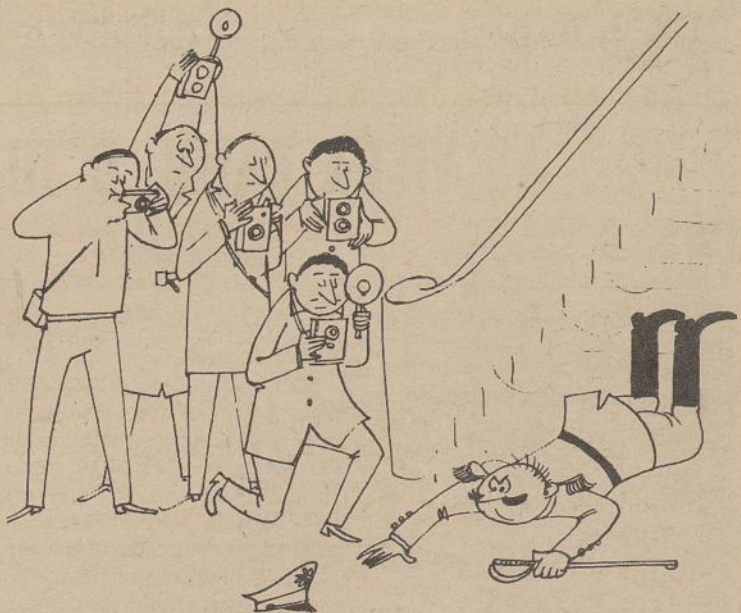
Mašinų viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinų dalių įdėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.

Dienos tel.: HE 1-6352.

Nakties tel.: LI 1-4611.

Jie ruošiasi Dirvos foto konkursui...

R. SPALIS

ALMA MATER

APYSAKA

— Kaip universalinės mokslinės tiesos organizacija... — plaukia rektorius rimtas balsas, bet Irena Paberžytė, nors stengiasi visomis jėgomis, negali susikaupti, įsigilinti, pagauti tų visų žodžių prasmės, nes gaivalingas jaunatvės entuziazmas veržiasi, lyg pavasario vandenys, ir pavergia ją naujiems įspūdžiams, nematytiems vaidams, kurie paskandina visą kalbos turinį.

Ji jau be gimnazistės uniformos, ji jau studentė, pati sau, nepriklausoma, laisva, pilnas narys tų, su kurių vardais buvo siejama daugybė įdomių dalykų. Spalvoti, pasipuošę įmantriais kepurėmis, jie pasisukdavo provincijos mieste su koncertais, paskaitomis, kartais atskirdavo slapta su tam tikromis misijomis, įnešdami nerimo tarp gimnazistų, kartais atliūliuodavo žinios iš Kauno (teisingos ar perdėtos, kas ten galėjo supaisyti) apie studentų kruvinus susirėmimus su policija, triukšmingas eisenas, mitingus.

Vis dažniau ir dažniau miestelin grįždavo buvę stasiai, vyčiai, jurgiai — visų luomų ir

įvairiausio turto, dabar tituluoti, išblizginti, šviesūs, su diplomais, daktaratais. Vieni sukabami, malonūs, tartum niekas nepasikeitė, tuo tarpu kiti išdidūs, lyg miętą prariję, iškėlę galvas, neatpažindami savo buvusių draugų, su kuriais savo laiku vartėsi po smėlį.

— ... vidurinė mokykla moko, protina, universitetas mokslina, tai yra įjungia į aukštąją intelektualinę kultūrą... — pro Paberžytės sąmonę plaukia rektorius balsas, bet vėl, kaip toji išdykėlė stirna, mintis pasileidžia šunkeleliais, ir ji stebi tuos rimtus, elegantiškus žmones garbės vietoje ant pakėlimo. Visos Lietuvos pasididžiavimas tie garsūs profesorai, kurių darbai pakėlė kraštą iš skurdo, pelenų ir tamsos. Tos skambios, garbingos pavardės nebus jai tolimes aidas, negyvos raidės, atplaukiančios iš nebeaprasakomos vietos, bet jie bus jos mokytojai. Akis į akį susidurs su jais, pasijus tarp jų, tapdama pilnu šeimos nariu.

Nebeįstverdamą kietai suglaudė rankas, nebejudama fizinės prievartos, ir dar kartą nuskrido akimis per sėdinčias eiles, besistengdama atpažinti iš matytų fotografijų, spėdama pavardes. Pasisotinusi grįžtelėjo į studentų mases. Jie, įsispyrę į rektorių, rimtai klausosi ir tik ji, tik ji vienintelė negali susikaupti!

— ... mokslas ne tik lavina intelektą, ne tik tarnauja tiesos reikalui...

Čia aplink mane, greta manęs, galvoja ji, geriausios ateities Lietuvos jėgos: būsimieji mokslininkai, mokytojai, rašytojai, daktarai, inžinieriai, teisininkai. Kaip vienienoda jų profesija, pašaukimas, gabumai, intelektas, pažiūros, taip lygiai jie skiriasi ir savo išvaizda. Vieni išblizginti, išlyginti, iškrakmolytais marškiniiais, kitų prisitrynusios alkūnės, nemandagiai susuktas kaklaraiščio mazgas. Vieni beveik beūsiai vaikeliai, kiti pilnai subrendę vyrai. Tačiau visi lygūs čia. Tai matėsi iš jų viso būdo, sėdėjimo, santykių.

— ... čia ateina žmonės iš įvairių luomų, iš įvairių klasių, įvairių pažiūrų ir įsitikinimų, — aidai iš katedros kultūringas, įpratęs kalbėti balsas...

Paberžytė susivaldo, prisiverčia, vis labiau kaupiasi, vis labiau žavisi turiniu, bet kalba jau baigiasi:

— Alma Mater vardu sveikinu jus, jaunosios studentės, jaunieji studentai, ir kviečiu įsijungti į akademinę universitetą bendruomenę. Simbolinį rankos paspaudimą jūs suprasite, kaip pasižadėjimą dirbti akademinį darbą...

Pasimetusi, nusigandusi Paberžytė jau nebeklauso, nebegirdi. Negi iš tikrųjų reikės išeiti iš saugios eilės ir paspausti rektoriaus ranką viešai, matant visai šitai auditorijai?

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Armija ir vienas kareivis

Šiais laikais eilinis, bet tikras karys, daugiau nuveikia, negu daugybė veiksmų ir jų maršalai...- Stepui Zobarskui pavyko pralaužti ledus į angliškai kalbančią visuomenę

Jaunas rašytojas Stepas Zobarskas 1937 metais buvo atvykęs Paryžiu pasižiūrėti pasaulinės parodos ir kažką pastudijuoti Raudonojo Kryžiaus reikalais. Studentų mėgiamoje šv. Mykolo bulvario kavinėje Chez Dupont jis tada man pirmą kartą papasakojo savo sugalvotą ar iš kitų nugirstą istoriją apie du kurčius, bet labai išdidžius senokus. Tą istoriją dažnai prisimenu, nes ji nuo to laiko darėsi vis teisingesnė ir teisingesnė lietuvių tautos likimo keliuose.

Du visai apkurtę senukai pensininkai gyveno netoliese ir rytais mėgdavo išeiti pasivaikščioti. Kartą jie susitiko. Vienas ir klausia:

- Sveikas! Tai ką, ar pasivaikščioti eini?

- Nel - išdidžiai atsiliepia antrasis. - Einu pasivaikščioti!

- Aha... burbteliojo paklausėjas. - O aš maniau, kad pasivaikščioti eini.

Taip seneliai susikalbėjo, beaiskandami savo tikslus. Lygiai taip ir mes dažnai tebesusikalbame mūsų politikos, kultūros ar bendruomenės klausimais.

Nuo to laiko niekas nepasikeitė mūsų viešose dialoguose, tik pasikeitė visų mūsų ir Stepo Zobarsko amžius. Buvęs ilgametis "Žiburėlio" redaktorius, vaikų literatūros autorius, trumpų ir ilgesnių apsakų rašytojas ganyklų vaikams ir suaugusiems Kauno ministerijų skerdžiams, Stepas Zobarskas šiandien nebėra visiškai jaunuolis. O tačiau be pasakų vistiek negalėjo gyventi.

Sušilęs Amerikoje ir pramokęs anglų kalbos, jis buvo pirmas ir vienintelis, kuris tarė sau, kad lietuviškos liaudies pasakos galėtų būti įdomios ne tik mūsų, bet ir amerikiečių vaikams. Tarė - ir padarė. Ne be didelių vargų, finansinių sunkumų ir prenumeratorių rinkimo lietuviškųjų pasakų knygą anglų kalba išleisti amerikiečių leidykloje, jam tai prieš porą metų pagaliau pavyko. Ir tiek pavyko, kad pirmą ledą pralaužus, G. J. Rickard leidykla šiais metais išleido jau antrą papildytą tų pasakų laidą. Ar Zobarsko parinktos pasakos pačios būdingiausios, įdomiausios ir jaunam skaitytojui patraukliausios, nebūtų

diskusijoms galo. Svarbu, kad joms jau prakirstas kelias į amerikiečių vaikų imperiją. Kas gi yra, pavyzdžiui, tos visame pasaulyje garsios, į visas kalbas išverstos ir vaikų mėgiamos brolių Grimmų pasakos? O gi tai vokiečių liaudies pasakos, dviejų brolių gabiai sustilizuotos. Tad argi ir mes negalėtume išeiti į platųjį vaikų pasaulį su lietuviškų pasakų labai turtingu lobynu? Galime, ir štai Zobarsko dėka jau galėjome, ir tai man rodos turėtų būti tik to gero užmanymo pradžia.

Jau anksčiau buvau girdėjęs, kad Stepas Zobarskas nebepasitenkina tik lietuviškomis pasakomis amerikiečių vaikų, bet jam įprastu bitės darbštumu prieš kurį laiką pradėjęs kopinėti ir apie lietuvių rašytojų geresniųjų novelių bei apsakų atrinkimą plačiajai angliškai kalbančios pasaulio visuomenės. Vėliau jau pasirodė atsisaukimai per laikraščius, kad rinkinys esąs paruoštas, bet leidyklai reikia garantuoti iš anksto bent 600 knygų pirkėjų. Negavęs pagalbos nė iš vieno mūsų "didžiojo veiksnio", jis kreipėsi į eilinius mūsų tautiškos armijos kareivius, prašydamas užsisakyti knygą ir tuo sudaryti sąlygas jai greičiau išleisti.

Kai pasiteiravau, kaip sekasi, Zobarskas rugpjūčio mėnesio pradžioje atsiliepė:

- "Selected Lithuanian Stories", taip vadinsis lietuviškų novelių knyga, jau baigta spaustuvėje surinkti. Gaila, kad tuo tarpu prenumeratorių skaičius vos persirito per 150 - ir sustojė. Nebežinau, ką toliau turėsiu sakyti knygos leidyklai. Jei nepajudės, - vargas man!.

Išgirdęs tokius dramatiškus faktus, skubėjau daugiau apsišviesti. Kaip čia yra? Daugelis rašome ir visi norime, kad lietuvių literatūra galėtų išeiti plačiau pasivaikščioti pas didžiosios Amerikos skaitytojus, bet kai ateina tikra proga, tai ką sakome vienas, neišgirstame kitas, kaip aname dviejų senukų pasikalbėjime, - nors visi tvirtiname, kad to paties norime.

Tada nuskubėjau į Woodhaveną prie New Yorko, kur gyvena mano senas draugas Zobarskas, ir paklausiau (žinoma, laišku, bet ar tai ne vistiek):

- Kaip tu rinkai ir kaip "piaus-tei" lietuviškas noveles?..

- "Atranka man sudarė labai daug rūpesčių. Mat ne sykį tas, kas mums patinka ir miela širdžiai, amerikiečiams redaktoriams atrodo visai neįdomu. Be to, reikia, kad rinkinys būtų įvairus savo tematika. Tenka stebėtis, kiek daug mūsų rašytojų yra vaizdavę tuos pačius gyvenimo akimirksnius kone tom pačiom stilistinėm priemonėm. Tenka taip pat žiūrėti, kad kūriny būtų daugiau mažiau "specifiškas" savo dvasia, lietuviškas, kad būtų techniškai gerai parašytas, kad atitiktų amerikiečių "short story" ar "novellette" įprastus reikalavimus... Mat, norint, kad amerikiečiai skaitytų, tenka skaityti su kai kuriais jų reikalavimais. Tačiau nežūrint visko, ir mums čia prieinamos lietuvių literatūros galima sudaryti gana gerą tomą, kuris verta svetimiems parodyti. Juozas Brazaitis man patalkininkavo, parašydamas neblogą mūsų novelės ir apsakos apžvalgą. Kad amerikiečius būtų galima daugiau sudominti šiuo rinkiniu, Charles Angoff parašė labai gražų įvadą. Gerai pažindamas jį ir kaip rašytoją, ir kaip profesorį, ir kaip "Literary Review" redaktorių, prisipažinsiu, kad tokio

- Kaip gi tu, vienas kareivis, be armijos, sugalvojai kalnus perlipsti?

- "O ką kitą begalėjau veikti? - klausimu atsakė Stepas. - Juk seniai reikėjo taip padaryti. Pikta ir apmaudu, kad tokia gausi lietuviška kolonija Amerikoje nesugebėjo nieko geresnio padaryti, kaip pristeigti gausybę laikraščių, kurie verčiasi tarpusavyje peštynėm. Senoji lietuvių emigrantų karta begali būti per daug kaltinama. Ji nebuvo nepasiruošusi, nei paruošta didesniam kultūriniam prasiveržimui svetimame krašte. Bet ar daug esame padarę mes, laisvos ir nepriklausomos Lietuvos auklėtiniai, netgi prusinti užsieniuose. Pagerinom laikraščius išvaizdą, žymiai pagerinom kalbą - ir užtat dabar daug iškalbingiau murdomės toj pačioj plepalynėj..."

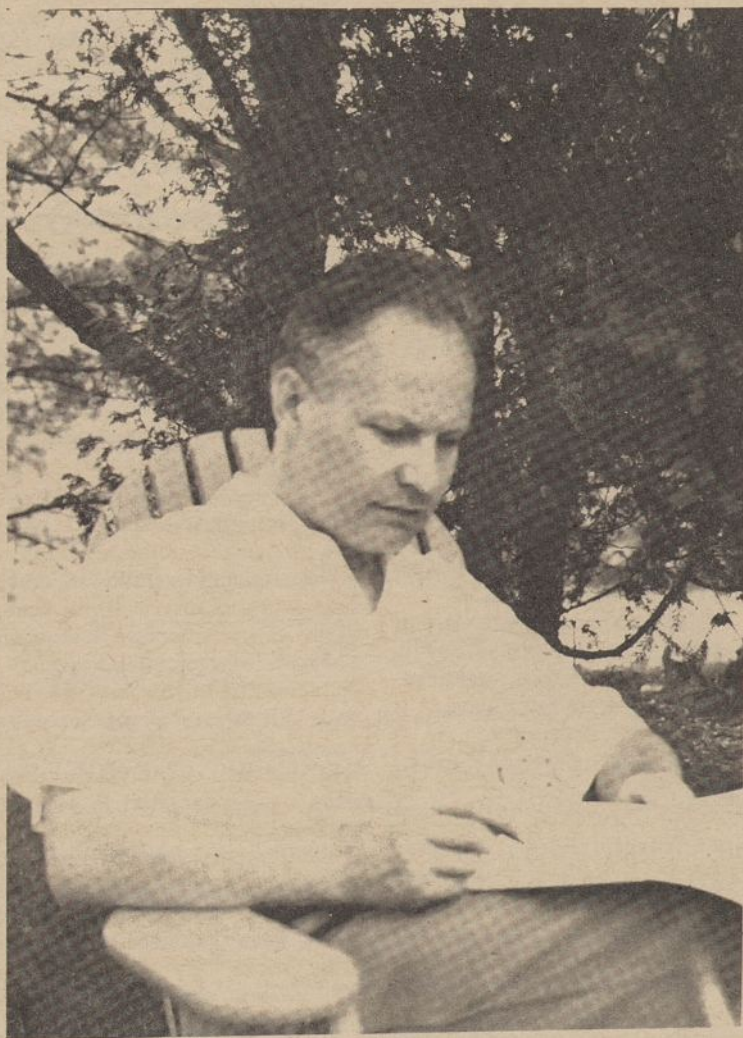
- Tu, Stepai, buvai žinomas, kaip vienas iš ramiausių žmonių ir bepretenzingiausių literatų. Ar nenulūs ragas, lietuvišką beletristiką verčiant anglų kalbon? Jau Miltonas Starkus, bevėsdamas Ramono "Kryžius" man skundėsi, kaip pasiutusiai sunku...

- "Mes turim literatūrą, kurios paskirti vienetai gali drąsiai lenktyniauti su kai kurių kitų tautų literatūra, - bet kas ją skaito? Ar mes turim laukti, kol koks Amerikos airis ar žydas susidomės ja, pradės studijuoti mūsų kalbą ir imsis lietuvių kūrinių vertimo?.. Emiausi to darbo tik todėl, kad negirdėjau, jog kas kitas būtų to ėmėsis: nėra lengva versti mūsų raštus į kitą kalbą, ypač į anglų. Pats gerai žinau, kad tokių Krėvės "Dainavos šalies padavimų" niekas taip negali išversti, kad jaustųsi visas kalbos grožis ir muzikalumas. Net ir toks Vienuolis nelengva versti dėl jo ypatingų liaudiškų išsireikšimų. Kartais autorius mums sukelia šypsena tam tikromis užuominomis, kaip tai neretai darydavo Jurgis Savickis. Dėl to, kad mums žinoma tokių jo sakinių "paslėptinė" pusė, gi svetimtaučiai skaitytojui toks sakiny neturi jokio ryšio su pačiu kūriniu, nieko jam nepasako ir todėl išbrauktinas. Ne visada mūsų rašytojai, kad ir patys geriausiajį, kondensuoja sakinį. Jų nemaža nereikalingų pasikartojimų - o tai jau stilistinė vovis, kuri amerikiečio redaktoriaus - chirurgo giliausiu įsitikinimu reikia čia pat išplauti.

- Kaip tu rinkai ir kaip "piaus-tei" lietuviškas noveles?..

- "Atranka man sudarė labai daug rūpesčių. Mat ne sykį tas, kas mums patinka ir miela širdžiai, amerikiečiams redaktoriams atrodo visai neįdomu. Be to, reikia, kad rinkinys būtų įvairus savo tematika. Tenka stebėtis, kiek daug mūsų rašytojų yra vaizdavę tuos pačius gyvenimo akimirksnius kone tom pačiom stilistinėm priemonėm. Tenka taip pat žiūrėti, kad kūriny būtų daugiau mažiau "specifiškas" savo dvasia, lietuviškas, kad būtų techniškai gerai parašytas, kad atitiktų amerikiečių "short story" ar "novellette" įprastus reikalavimus... Mat, norint, kad amerikiečiai skaitytų, tenka skaityti su kai kuriais jų reikalavimais. Tačiau nežūrint visko, ir mums čia prieinamos lietuvių literatūros galima sudaryti gana gerą tomą, kuris verta svetimiems parodyti. Juozas Brazaitis man patalkininkavo, parašydamas neblogą mūsų novelės ir apsakos apžvalgą. Kad amerikiečius būtų galima daugiau sudominti šiuo rinkiniu, Charles Angoff parašė labai gražų įvadą. Gerai pažindamas jį ir kaip rašytoją, ir kaip profesorį, ir kaip "Literary Review" redaktorių, prisipažinsiu, kad tokio

- "Jei prenumeratoriai nepajudės - vargas man!" - rašo Stepas Zobarskas mūsų kronikos autoriui.

gražaus mūsų čia parinktų kūrinių įvertinimo nesitikėjau...

- Na, o dabar svarbiausia: kaip su tais doleriais, su išleidimu?

- "Čia jau liūdnesnė istorija, - aiškino Zobarskas. - Vienas bičiulis man patriotiškai rašė, girdi, atiduoti amerikonomas tiek pinigų, kai už 600 egzempliorių kainą mes patys savo spaustuvėje galėtume išleisti?... Tas tiesa, ir jau ne viena knyga būtų išleista lietuviškoje spaustuvėje. Bet taip leisdami, mes patys daugiausia tas knygas ir teskaitome. Nei amerikiečių bibliotekos, nei knygų parduotuvės, nei rimoji kritika tomis mūsų knygomis tada visai nesusidomi. Jie turi motyvų, pagrįstų ar nepagrįstų, bet padarinius tas, kad tos knygos plačiau nepasklinda..."

- "Man pačiam kartais ne mažiau apmaudu, kai idėjus daugybės darbo, paruošus rinkinį, dantenka rūpintis jo išleidimu ir atsisotiti prieš sunkią riziką. Būtu didėlė tauta - nebūtų tokios problemos. Pats žinau, kad ame-

rikiečiai mažai tesidomi tautomis, jeigu jos nėra egzotiškos arba nepakliūva į "news", kaip prieš trejetą metų Vengrija su savo nelaimingu sukilimu. Kaip tik tuo metu rūpinau "Lithuanian Folk Tales" išleidimu. Vienoj leidykloj buvau užklaustas, ar negalėčiau ant greitųjų paruošti... vengrų liaudies pasakų rinkinį! Pasiūliau jam tam tikslui pasieškoti vengro... Na, bet gal vis kaip nors pavyks dabar pristumti lietuviškas noveles, kaip pavyko pristumti pasakas. Tiesą sakant, gal būtų geriau, jei aš pirma apsirūpinčiau leidykloje, o paskui ruoščiau rinkinius. Dabar - viskas atvirkščiai: paruošiu knygą, o tada prasideda galvosūkiai, kaip ją išleisti..."

Lietuvių literatūros kelias į platųjį pasaulį, deja, yra žymiai sunkesnis ir painesnis, negu daugelis patriotų iš šono įsivaizduoja. Didžiųjų leidyklų ir tarptautinio skaitytojo reikalavimai šiandien yra tokie, kad ir ne-

AŠ VISKĄ GALIU, O TU TYLĖK...

E. ČEKIENĖ

"Vienybės" 34 Nr. "Lietuviškoji Čikaga" skiltyse, rašant apie įvairių tautų ruošiamą masinę demonstraciją, sakoma:

"...su priešchruščioviniu mitingu Prapuolenis jau išėjo į atvirą konkurenciją ALToi ir, kas nuostabiau, susilaukė tautininkų paramos... Kaip gražu... jei kartu nebūtų kombinuojama pakenkti ne tiek Chruščiovui, kiek ALToi frontininkų, tautininkų ir bendruomenės jungtinei naudai. Tiesa, ALTo "senukai" irgi ne be kaltės, kartais jie neparodo reikalingos iniciatyvos, kurią paglemžia kiti..."

Jaunosios jėgos, t.y. studentai, tos pat iniciatyvos ėmėsi ir New Yorke, kviesdami prie šios demonstracijos prisidėti visą lietuviškąją visuomenę.

Tenka abejoti ar tai yra konkurencija ir noras pakenkti ALToi. Nejaugi tik jie vieni yra "išrinktieji ir pateptieji" tautos reikalams ginti. Ar nereikia džiaugtis, kad mūsų jaunieji intelektualai, baigę amerikines mokyklas, kaip pasisako jų atstovas A. Gečiauskas žurnale "Į Laisvę", 1959 m. 18 nr., daliai persiėmę pragmatizmo filosofija, mažiau vadovaujasi ideologiniais principais, o daugiau savo veiksmus nustato praktiškumo ir reikalingumo požiūriais. Nors jie apsisprendę likti už politinių sąjūdžių ribų, bet lietuviškos ir tarptautinės politikos įvykius seka ir, tinkamai progai atėjus, per savo organizacijas prisideda prie konstruktivaus politinio darbo.

Vargu, ar tokia konkurencija turi tikslą ALToi pakenkti, ji nuo "sosto" nuverst. Greičiau tai natūrali, iš prigimties kylanti, konkurencija geriau atlikti bendruosius lietuvių tautos uždavinius. Tai demokratiškoji visuomenė bręstanti atsakomybė

ir jaunesnės kartos aktyvaus dalyvavimo noras.

Šiam uždaviniui atlikti nebeužtenka vien ALTo ar kitos kurios organizacijos kelių valdybos narių, o reikalingas gausus lietuvių visuomenės dalyvavimas. Masinę demonstraciją suorganizuoti yra sunkesnis darbas, negu nuvažiuoti į Washingtoną su antraeiliais valdininkais pakalbėti, papietauti.

Nieko nuostabaus, kad Chicagoj, šią Prapuolenio, t.y. frontininkų veikloje iniciatyvą tautininkai remia, nes jis negriana, kaip kai kurie laikraščiai daro užmetimus, bet remia ir kiekvieną naudingą Lietuvai darbą, nežiūrėdami kokios srovės žmogus jį organizuoja.

Dėl tų nuolat kartojamų ALTo vaišių plačioj lietuvių visuomenėj vyrauja nuomonė, kad, neturint savos valstybės, politikai, kultūrininkai bei visuomenės veikėjai aukoja savo poilsio laiką, energiją ir dažnai lėšas, įsivaizduojant, kad jie taip padarys.

Be idealizmo visuomeninis darbas nėra įmanomas, todėl tie, kurie asmeniniams reikalams naudoja iš visuomenės surinktas lėšas, o kiekviena proga skelbia esą didžiausi idealistai, klaidina visuomenę. Tai yra tik visuomenės samdiniai, kurie, reikalui esant, gali būti iš darbo

daug kas iš mūsų beletristinės kūrybos juos iš karto suviliotų ir patenkintų. Bet Biliūno, Vienaolio, Krėvės, Vaičiūlaičio, Katiškio, pagaliau, Cvirkos ir dar kelių autorių novelėse yra pirmarūšės medžiagos išeiti į platesnę rinką.

Manding, žiaurūs pasilieka tik dar du atvejai. Pirmas tasai, kad bėgmei sudaryti mums patiems reikia iš anksto prenumuoti savųjų rašytojų veikalus svetima kalba. Tai yra toks pat tragiškas absurdas, kada koks mūsų, pvz., dainininkas ar pianistas ruošia brangų koncertą su tikslu pasirodyti amerikiečiams, bet reikalauja, kad lietuviai išpirktų bilietus, pripildytų salę, ir jei jie to nepadaro, tai vėliau bara juos "patriotizmo stoka"...

Antras atvejis - tai tie 600 prenumeratorių, tasai Šekspyro "Venecijos pirklio" veikėjo Šylocko (mūsų šaliai įprasto Šeilo) mėsos svaras, kurį jis išsiderėjo išpiant iš Antonijaus paširdžių. Mėsos svaras, kuris štai gali būti mirtinas Zobarsko paruoštos novelės. Išmintingoji Percija Šekspyro tragikomedijoje laimėjo bylą prieš Venecijos pirkli, nurodyma, kad jis turi teisę savo svarą išpianti, bet tik taip, kad nenulašėtų nė vienas lašas kraujo. Bet kaip tu, Stepai, iš mūsų tautiečio širdies išpiaišai dolerį, kad jam netekėtų kruvinos skausmo ir godulystės ašaros?

Ir linkiu, kad tau pasisektų įvykdyti šis stebūklas, vienas iš didžiausių stebūklų šio amžiaus lietuviškoje Amerikoje.

Pulkininkas K. Žukas neseniai Dirvoje rašė, prisimindamas napoleonišką išmintį, kad vienas blogas vadas yra geriau, negu du geri vada.

Mes, ačiū dosniam Praamžiui, turime ne vieną, o visą armiją politikos ir kultūros vadovaujančių veiksmų. Gėm Lietuvos laisvės bylą ir treškiame lietuvišką kultūrą svetimiems. Ir štai šiame kare armijų balso, nė vieno maršalo balso vis negirdėti.

Čia žygiuoti ir savo kuklių, bet atėčiai reikšmingų laimėjimų siekti turi vienišas, eilinis kareivis - Stepas Zobarskas iš Woodhaven, N.Y. Tikrai, matyt, šiais laikais geriau vienas eilinis, bet tikras kareivis, negu daugybė veiksmų su jų maršalais.

atleidžiami, o jų vieton kviečiami savanoriai idealistai.

"Naujienos" daug vietos skiria, norėdama visuomenės akyse diskredituoti ALTo vicepirmininką E. Bartkų už tai, kad šis realiai ir objektyviai informuoja visuomenę apie Tarybos veiklą, nes mano, kad ALTo būdamas visų lietuvių aukomis remiamas organas, turi visus ir informuoti apie jo darbus bei lėšų naudojimą. Informuoti apie pasisekimus, bet ir apie nesekmes. O juk negali girtis, kad visada jiems taip ir sekasi, kad tuo tarpu dėl tarptautinės politikos vingiuotų kelių dažnai yra bejėgiai ką nors reikšmingesnio atlikti. Nereikia tuščiai girtis, kad - atėjau, pamačiau, nugalėjau...

Tas pats "Naujienų" laikraštis, besiskelbiantis demokratiškaisiomis ir liberališkiausiomis pažiūromis, rugp. 27 d. rašo:

"...Ar neįsmingingiau būtų ponuotei prikąsti liežuvį ir nutilti..."

Nieko sau liberalizmas, puiki moderniška demokratija. Lygiai, kaip rytuose! Aš kalbėsiu, o tu tylėk.

"Naujienos" visais klausimais ir viską gali rašyti, o kiti laikraščiai ir jų bendradarbiai savo nuomonės negali pareikšti. "Naujienų" redaktorių ir ALTo sekretoriaus liberalumą teisingai apibūdina žurnalo "Į Laisvę", kur tarp kitko rašoma: "...ALTo kongrese visa kritika buvo taikoma visam komitetui ir gal daugiausia pačiam sekretoriui P. Grigaičiui, kuris visą ALTo politiką dominuoja ir labiausiai yra biurokratinės dvasios reprezentantas..." (1958 m. nr. 17 - 18)

Rašytojas Stepas Zobarskas, Woodhaven, N.Y. su žmona Matilda ir dukrele Nijole, uoliai talkininkaujančia lietuviškų pasakų ir novelių vertimams į anglų kalbą.

Valandos, kurios...

"TĖVE MŪSŲ" VIETOJ VEDAMOJO...

Pirmosios žinios apie sąjungininkų išsilaipinimą Normandijoje atėjo iš Vokietijos. 6:33 val. ryto, praėjus maždaug penkioms minutėms nuo veiksmų pradžios "Omahos" ir "Utah" ruožuose, Berlyno radijas pranešė apie sunkų Le Havre bombardavimą ir gana tiksliai apsakijo torpedaivio komendanto H. Hoffmanno drąsų žygį prieš britų laivyną. Po to kas porą minučių buvo skelbiamos kitos smulkmenos, daugiausiai apie parašutinių veiksmus - kai kurios tikslios, kai kurios ne.

Žinių agentūros, klausiusios tu pranešimų, juos tuoj pat paskleidė visame pasaulyje, ir radijo stotys pradėjo juos kartoti. Washingtone, kur kaip tik tuo metu buvo vidunaktis, daugumas gyventojų juos priėmė skeptiškai, laikydami kokiais nors propagandiniais triukais. Eisenhoweris buvo uždraudęs bet kokių oficialių komunikatų, kol nebus tikras, kad jo jėgos jau tikrai išlipusios į krantą.

9:01 val. atėjo pirmas atsargus oficialus pranešimas be jokių vietovardžių. Tačiau septyniomis minutėmis vėliau Berlynas pranešė, kad išsilaipinimas vyksta visoje pakrantėje tarp Le Havre ir Cherbourg. Visame pasaulyje praplūpo radijo komentarai, tačiau medžiaga jiems didžiąją dalimi vis dar tebebuvo imama iš Vokietijos.

Pirmasis oficialių sluoksnių komentaras Amerikoje buvo New Yorko mero La Guardia, kuris gana tiksliai išreiškė savo piliečių ir viso sąjungininkų pasaulio klausimą: "Mes tegalime tik laukti naujų pranešimų ir melstis, kad būtų laimėta. Tai yra labiausiai jaudinanti mūsų gyvenimo akimirka".

Amerikoje pirmieji tą žinią išgirdo naktinės pamainos darbininkai. Anglijoje tuo tarpu buvo jau diena. Ne tik šiuose kraštuose, bet ir Vokietijoje ta žinia buvo sutikta su palengvėjimu, nes pagaliau buvo baigtas neišsilaipinimo laikotarpis. Bet niekur nebuvo džiugimų: kiekvienas žinojo, kad kova dėl gyvenimo ar mirties dar tik prasidėjo. Buvo tikimasi laimėjimo, tačiau buvo bijoma aukų, kurių jis pareikalaus. Iš New Yorko buvo pranešama, kad ten vyrai ir moterys grįždami iš darbo, perpildė bažnyčias. Vienas dienraštis išmetė vedamąjį ir jo vietoje atspausdino "Tėve mūsų". Londone vyko specialios pamaldos šv. Povilo ir Westminsterio katedrose.

Skrido gandai, kad reikia laukti milžiniškų nuostolių. Oficialiai ir slapta pirmojo puolimo nuostolius skaitė siekiančius 10,000. Tačiau faktiškai jie nesiekė nė ketvirtadalio.

Ištisus mėnesius viešpatavo griežta cenzūra, ir paskutiniuoju metu net ir nesvarbiuose postuose esą kariai negalėjo rašyti laišku. Ir taip motinos ir žmonos, jau ilgai nesulaukusios žinių iš savųjų, išgirdusios apie invaziją, tikėjo, kad jų sūnūs ir vyrai kaip tik tuo metu kovoja Prancūzijos pakrantėje. Galbūt dėl kiekvieno vyro, dalyvavusio invazijoje, namie drebėjo bent 10 šeimų.

Joy Howard, žmona majoro Howardo, kuris vadovavo sklandytuvų puolimui prie Caen tilto, kaip tik tuo metu maitino kūdikį ir neturėjo laiko išjungti radiją. Vidun lėto kaimynė ir pakvietė ją tą dieną praleisti pas save; kažkas padovanojo fazaną, kurį ji norinti iškepti pietums. Toks netikėtas pakvietimas Joy nustebino, ir ji svarstė, ką būtų geriau pasimti mažajam: vėžinį ar kėdute.

- Mes manome, kad tamsta šiandien geriau būti su žmonėmis, - pasakė kaimynė. Ir, pamąčiusi jos nusteblimą, pridūrė: - Ak, tai tamsta dar nieko nesi girdėjusi.

Jos vyras jau prieš porą savaitių jai buvo pasakęs, kad kai ji kada nors išgirsianti apie invaziją, jo uždavinys jau senai busias baigtas. Ir tą valandą majoras Howardas turėjo net progos skaniai pasijuokti. Du italai prie tilto pasistūlė tarnybon. Pievoje, kurioje sklandytuvai nusi-

leido, jie buvo kasę duobes kilių stulpams. Duobės jau buvo baigtos, bet stulpai nespėti įstatyti. Amerikiečiams nusileidus, jie nebežinojo ką veikti, bet po trumpo karšto ginčo jie nusprendė dirbti toliau. Taigi, jie grįžo į pievą ir pradėjo aplinkui nusileidusius sklandytuvus į duobes įstatinėti stulpus.

Vokiečių koncentracijos stovyklos kaliniai niekad negalėjo klausyti žinių. Tačiau kai kur mechanikai turėjo sargyboms taisyti priimtus, ir jie dirbtuvėse nepraleisdavo progos žinių slapta pasiklausyti. Tuo būdu Dr. Sustendal iš Luc-sur-Mer, tuo metu už tariamą šnipinėjimą sėdėjęs koncentracijos stovykloje, išgirdo, kad jo tėviškėje vyksta invazija - tuo pačiu metu, kada jo žmona su abiem sūnėmis slėpėsi garaže, po jo automobiliu, nuo sunkaus bombardavimo. Žinia jį pripildė viltimi ir rūpesčiu. Tačiau viltis pasiteisino: jis pergyveno siaubingiausius metus ir pagaliau grįžo į tėviškę.

Daugelis vokiečių, nepasitikiędami savais, klausė šveicarų pranešimų. Tačiau vokiečių radijas tą dieną buvo pakankamai tikslus ir neperdavinėjo perdėtų pranešimų. Propaganda liko japonų pranešėjui, kuris paskelbė: "Vokiečiai gavo progą pradėti naujas ofensyvinės operacijas".

Ta priešpietę Žemųjų Rūmų nariai įtemptai laukė premjero Churchillio pareiškimų. Bet niekas negalėjo sukludyti parlamento darbotvarkės. Pirmiausiaiėjo klausimai ir interpelacijos. Vienas komunistas siūlė panaikinti bankus, vienas nepartinis reikalavo, kad finansų ministerijai valdinių pastatų valytojas ateityje vadintų švaros prižiūrotojomis. Išsklausius dar visą eilę panašių interpelacijų, atsistojo Churchillis, bet jis tik dar labiau susiprino visuotinė nekantrumą, dešimtį minučių kalbėdamas apie Romos paėmimą. Kai kuriems atstovams atrodė, kad jis vėliniškai mėgaujasi, tebedidindamas įtampą, ir vėliau savo atsiminimuose jis patvirtino, kad tai jam suteikė didelio malonumo. Pagaliau, paskelbęs pradėtą invaziją, jis pridūrė: "Ligšiol veiksmuose dalyvauja aukštieji vadai pranešinėja, kad viskas vyksta pagal planą. Ir kas per planas! Ši milžiniška operacija yra, be abejo, pati komplikuočiausia ir sunkiausia iš visų ligšiol vykdytų".

Tą dieną vyko Kanalo tunelio bendrovės metinis susirinkimas, ir pirmininkas paskelbė, kad nesą įmanoma pramatyti tunelio ateitį.

Prieš pietus atėjo pirmieji laikraščių korespondentų pranešimai iš karo veiksmų zonos. "Laikau didele privilegija, kad galiau čia būti. Bet nemažiau nudžiugčiau, jei galėčiau iš čion išsineštinti... Matau laivus jūroje... Valtys puola pakrantę... Mane apima jausmas, kad šia akimirka prieš mano akis vystosi didieji istoriniai įvykiai..." Tačiau žinių apie karo veiksmų eigą visą dieną buvo gana maža.

Bet, jei publika nedaug tą dieną patyrė apie karo veiksmų eigą, tai galima pasakyti, kad patys vyrai pakrantėje dar mažiau žinojo. Tai, ką jie vykdė, karinėje kalboje vadinama "kovos lauko izoliacija". Jie nežinojo tik tai, ką patys savo akimis matė; o nutolus į krašto gilumą, tarp kaimų ir krūmų, nebuvo daug ko matyti. Nedaug kas turėjo progos ir priemonių išgirsti, ka pranešinėjo Londono radijas. Vienas amerikinio parašutinių junginio komendantas atsitiktinai išgirdo BBC pranešimą, kad išsilaipinimas vyksta planingai. Tos liesos žinios paskatintas, davė įsakymą pulti. Bet daugumas nežinojo tik tai, jog jie yra Prancūzijos teritorijoje ir tebėra gyvi.

Vakarui atėjus, mūšis buvo nulemtas. "Omahos" prietilts dar tebebuvo labai ribotas, generolo Gavino parašutinkai vis dar tebebuvo atkirsti, medžiagų tiekimas vėlavo. Bet Atlanto pylimas buvo galutinai pralaužtas ir tolimesnis kariuomenės išsilaipinimas garantuotas. Eisenhoweris buvo patenkintas, bet

nelinkęs į perdidelį optimizmą. Vienas klausimas buvo atsakytas, bet viskas priklausė nuo antrojo: ar pasiseks sąjungininkams savo jėgas sutelkti greičiau už vokiečius? Atsakymas į šį klausimą priklausė nuo oro, o oras jau sykį visą operaciją buvo nustūmęs ant katastrofos ribos.

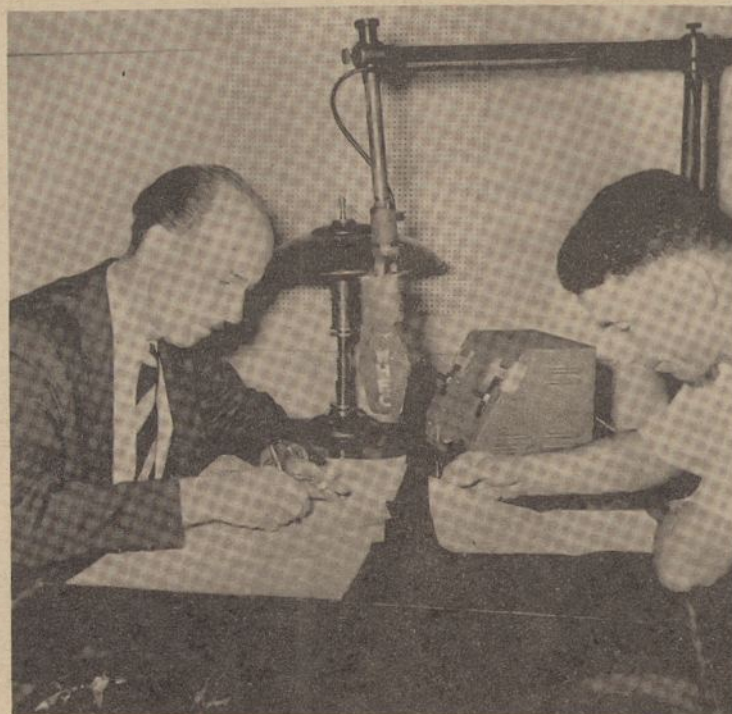
Ir pačiuose frontuose nebuvo pagrindo perdideliu pasitikėjimui. Svetimas krantas, kanalas užpakalyje, nežinomo dydžio jėgos priekyje. Visi jautė, kaip labai priklausė nuo medžiagos ir žmonių papildymų, o tie papildymai turėjo būti atgabenti tokiu pat pavojingu keliu, kuriuo jie patys atvyko.

Laisviausiai padėti apspręsti tą dieną tegalėjo patys vokiečiai. Jie žinojo savo pajėgumą, jie matė laivyną ir pažino sąjungininkų ginklų svorį. Ir aiškiaiaregiai jų tarpe žinojo, kad laimėti nebebus įmanoma. Bet tik po dešimties dienų von Runstedas ir Rommelis bandė įtikinti Hitlerį, kad Vokietija turinti ieškoti taikos su Amerika ir Britanija, tik jokių būdu ne su Rusija.

Atėjo naktis, ir vyrai, kurie išsikėlė pirmieji, buvo mirtinai pavargę. Karai gali būti mechanizuoti, bet mūšiai vis dar tebėra matuojami žmogaus ištverme. Kai kurie kareiviai tebekovojo, kiti bandė užmigti. Tamsioje 100 vokiečių lėktuvų perskrido Kabałą, ir visą naktį kilo kulipkos iš tūkstančių priešlėktuvinių patrankų. Kur pirmoji puolėjų banga miegojo, ją lenkė naujai ateinančios. Kanale pilni transportiniai laivai prasilenkinėjo su tuščiaisiais, kurie grįžo iš naujo pasikrauti. Anglijos uostai pildėsi vis nauja medžiaga ir žmonėmis, per visą salą riedėjo ginklų transportai į pietinius uostus. Pakrantė buvo užimta, prasidėjo ištvirtinimo mūšis.

(Pabaiga)

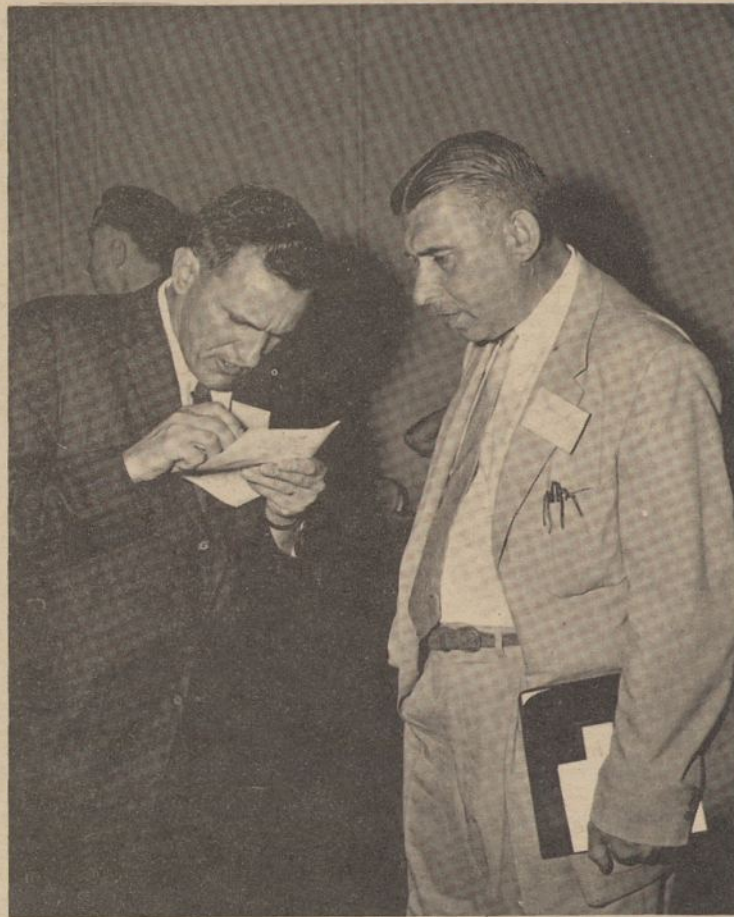
Rochesterio lietuvių žinios

Krepšinio rinktinės treneris V. Grybauskas kalbasi su Rochesterio lietuvių radijo valandos vedėju H. Žemeliu apie kelionės įspūdžius po Pietų Amerikos kraštus.

Vyt. Grybauskas, žinomas sportininkas ir krepšinininkų vadovas jų kelionėje po P. Ameriką, papasakojo per radiją savo kelionės įspūdžius. Jo manymu, sportininkų pasiekimai ir parodytas tenyškėčių lietuvių bei tų kraštų visuomenės entuziazmas padarė Lietuvos reikalui neįkainojamą vertę. Lietuvos vardas dar niekad nebuvo tiek linksnuotas P. Amerikoje, kaip tos kelionės metu.

Jubiliejinis leidinys. Lietuvių Radijo Valandėlė kitais metais, vasario 16 d. minės 10 metų jubiliejų. Radijo Klubu valdyba jau dabar daro paruošiamuosius planus tą sukaktį tinkamai paminėti. Vienas iš tokių sumanymų — išleisti jubiliejinį leidinį, kur bus pavaizduota radijo valandėlės 10-ties metų veikla. Leidinį apsiėmė redaguoti tos va-

Lietuvių gydytojų suvažiavimo Clevelande moderatorius dr. J. Valaitis buvo "negaleistingas" paskaitininkams, neleidamas peržengti nustatyto laiko. Nuotraukoje: dr. J. Valaitis tariasi su dr. K. Vyšniausku iš Canton, Ohio, skaičiusiu paskaitą - "Tuberkuliozė šiandien".

Dirvos nuotrauka

KAIP LIETUVOJE ATsirado KARAIMAI

Karaimai yra ainiai turkų padermių, kurios VIII-X a. sudarė Chaazarų valstybę. Vėliau jų daugiausia susitelkė Krymo pusiasalyje. Karaimai neišlaikė savo etninio pavadinimo, o vadina- mi pagal jų protėvių religiją, kilusią VIII a. žydų tarpe ir išplitusią arabų, graikų, slavų ir turkų tautose. Karaimų terminas, reiškias priklausymą karaimų tikybai, ilgainiui liko

etninės grupės pavadinimu. Karaimai vartoja seną turkų-polovcų kalbą, į kurią išversta ir jų biblija. Raštas sudarytas hebrajų kalbos alfabeto pagrindu, pridėjus turkiškų garsų ženklus, nesančius senovės žydų kalboje. Dabartinė karaimų kalba turi du dialektus: šiaurės ir pietų. Jie skiriasi leksika, fonetika, morfologija ir sintakse.

Pirmieji karaimai Lietuvoje atsirado XIV a., kai didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas 1396 m. buvo surengęs karo žygį į Krymą, tuo laiku priklausiusį Aukso ordai ir valdomą emiro. Kaip karo belaisvius Vytautas perkėlė į Lietuvą apie 400 karaimų šeimų, kurias įkurdino Trakuose ir kitur, ilgainiui jų skaičių padidino savanoriškai atvykstančios iš Krymo karaimų šeimos.

Karaimai, kaip ir totoriai, Vytauto buvo panaudoti kolonizacijos reikalui. Jie gaudavo žemių, privilegijų, būdavo įpareigoti eiti karo tarnybą.

Kazimieras Jogailaitis 1441 m. suteikė Trakų karaimams Magdeburgo teises. Pagal šią privilegiją karaimai visais reikalais atsako tik vaitui; jų vaitas atsako didžiajam kunigaikščiui ar paskirtiems teisėjams. Trakų karaimų bendruomenė turėjo mokėti valstybės iždui tokį mokesį, kokį mokėjo kitos miestų bendruomenės, turinčios Magdeburgo teises.

Aleksandras Jogailaitis 1492 m. gruodžio 17 d. privilegiją patvirtina Trakų karaimams Magdeburgo teises. Jie atleidžiami nuo visų maitų mokesčių, nuo pilies sargybos, javų piovimu didžiojo kunigaikščio dvare Senuosiuose Trakuose.

Vėliau kiti Lietuvos didieji kunigaikščiai patvirtina anksčiau duotąsias privilegijas karaimams, gyvenantiems Trakuose ir visoje Lietuvos didžiojoje kunigaikštystėje.

Trakai — seniausiai karaimų apgyventa vieta, centralizuojanti visas karaimų bendruomenes. Mat, čia gyveno aukštoji karaimų dvasininkija.

Pagrindinis šių žmonių verslas buvo žemdirbystė. Pavyzdžiui, Trakų bendruomenei priklausė 250 dešimtinų žemės, kurią dirbo individualiai, pasidalinę sklypais. Jau nuo seno Trakų karaimai buvo žinomi daržininkai,

Be to, dalis karaimų yra žinomi, kaip kariai. Pradžioje jie sudarė didžiojo kunigaikščio pilies sargybas ir buvo įsikūrę "karaimščizmos" rajone, kur prasideda tiltas į pilį. Prancūzų pasiuntinys Gilbert de Lannoy, lankęsis Trakuose 1414 m., rašo, kad, eidamas į pilį, matęs daugybę totorių, kuriais jis klaidingai pavadino karaimus.

Karaimai, kaip ir totoriai, turėjo sudaryti karinį junginį, nes 1669 m. Nisenas Juzefovičius pasirašo, kaip Lietuvos d. kunigaikščio vėliavininkas (chorunžis), Jonas Kazimieras 1665 m. privilegijos raštu karaimams už jų nuopelnus karo tarnyboje leidžia Trakuose statyti savo maldyklą ir mokyklą.

1710 m. maras sunaikino jų bendruomenę. Likusieji persikėlė į Trakus, Panevėžį bei Lucką. Vėliau dalis karaimų persikėlė gyventi pas gimines į Krymą.

Naujamiesčio karaimų bendruomenei priklausė Panevėžio ir kitose šiaurės rytų vietovėse gyvenę karaimai. Po dvarininko Ignaco Karpio mirties 1809 m. jo dvarus paveldėjo Eustachijus Karpis, kuris iš Naujamiesčio karaimų atėmė žemę ir juos išvijo. Šie tada persikėlė į Panevėžį ir įsikūrė Ramygalos gatvės rajone, kur anksčiau gyveno jų pirmtakai. Čia netrukus buvo pastatyta jų maldykla, ir Panevėžys tapo didžiausiu karaimų centru po Trakų.

Dabartiniu metu Lietuvoje yra apie 1000 karaimų. Jie daugiausia gyvena Trakuose, Vilniuje, Panevėžyje ir yra išlaikę savo kalboje daug senovės liekanų. Todėl jų kalba orientalistikai turi didelės mokslinės reikšmės.

O. Maksimaitienė

landėlės steigėjas žurn. H. Žemelis.

Išsikelia iš Rochesterio. Nedidelė lietuvių kolonija vėl netenka kelių savo narių. Šį rudenį į Kaliforniją išsikelia P. Armonų, J. Avižienų ir V. Jasulaičių šeimos.

Rochesterio LRS skyrius vykdo JAV visuotinius Vyr. Komitetą rinkimus. Rinkimų komisiją sudaro: p-kas P. Saladzius ir nariai: A. Cieminis ir A. Jančys. Vyr. K-tui kandidatuoja Chicagos LRS skyrius ir revizijos k-jai Rochesterio LRS skyrius. Netrukus bus paskelbti rinkimų daviniai.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

-- Tempkit, vergai, į Washingtoną!...

AKADEMINIS GYVENIMAS

L.S.T. KORP! NEO LITHUANIA

Redaktorius Kęstutis Gaidžiūnas. Redakcinis kolektyvas — Dalia Maurukaitė, Eglė Žemgulytė, Benito Nausėda. Visą medžiagą siųsti K. Gaidžiūnas, 317 Corning Dr., Cleveland 8, Ohio.

ANTROJI KORP! NEO LITHUANIA STOVYKLA

Ankstąją rugpjūčio 29 dienos rytą pirmoji mašina įsuko į gražią Linkų vasarvietę, atgabėnusi 5 jaunuolius, būsimuosius LST Korp! Neo-Lithuania stovyklos dalyvius iš Chicagos.

Paskui ją užė kitos mašinos, rinkosi daugiau studentų ir pavakaryje jau liejos linksmos kalbos, skambėjo dainos iš 5 didmiesčių suvažiavusių jaunuolių.

Po šeštadienio susipažinimo vakaro, po sekmadienio pamaldų ir iškilmingo posėdžio, prasidėjo darbas.

Pirmąją paskaitą skaitė filisteris Mečys Valiukėnas, įdomiai ir gražiai nušvietęs Lietuvos visuomeninį gyvenimą, privedęs prie LST Korp! Neo-Lithuania įsikūrimo.

Po jo skaitė stud. Romas Stakauskas, patiekęs daug gražių minčių.

Su pirmadienio diena prieš akis stojosi dar rimtesnis darbas su paskaitomis, seminarais ir diskusijomis.

Tą dieną kol. filisteris Karolis Drunga skaitė paskaitą "Keletas istorinių projekcijų į dabartį".

Antrąją paskaitą skaitė prof. dail. Vytautas K. Jonynas "Modernaus meno pagrindai ir lie-tuviai".

Antradienį iš ryto buvo išklausyta stud. A. Gudaitės referatas "Studentų organizacijos" o po pietinę dienos dalį pradėjo Korp! pirmininkas Povilas Ališauskas paskaita "Korp! Neo-Lithuania ideologiniai bruožai".

Trečiadienį filisteris muzikas Antanas Nakas pašnekėjo forma ir paillustruodamas pianinu pasakojė apie šių laikų moderninę muziką, o po piet. prof. dail. Adomas Varnas skaitė paskaitą apie mūsų tautos folklorą.

Stovyklą aplankė ir gražų žodį tarė LST Korp! Neo-Lithuania garbės filisteris Juozas Bačiūnas.

Ketvirtadienį po seminaro, pravesto inž. Jono Jukūno ir Pov. Ališausko, kol. filisterė A. Augustinavičienė skaitė paskaitą apie lietuvišką visuomenę ir dabartinį jauną studentą. Pavakary LST Korp! Neo-Lithuania garbės filisteris Dr. Steponas Biežis skaitė paskaitą "Tautinės srovės raida Amerikoje".

Vakare buvo suroštas literatūros vakaras, kuriam vadovavo Rita Merkelytė ir Klemas Čeputis. Po trumpo, bet gražaus apibūdinimo apie Korp! Neo-Lithuania garbės nario prel. Mačiulio-Maironio gyvenimą ir kūrybą, buvo skaitomi įvairių rašytojų kūriniai.

Penktadienį skaitė referatą stud. Benigna Balseytė "Mūsų veikla amerikiečių studentų tarpe".

Vakare filisteris Aleksas Siiliūnas skaitė paskaitą "Korp!

Neo-Lithuania atsisteigimo patiesinimas ir ateities veiklos gal-rės".

Šeštadienį filisteris adv. Julius Smetona skaitė paskaitą "Tautinės srovės raida Lietuvoje".

Kaip gražiai, linksmai ir nuotalkingai buvo praleistos, anot vieno kolegos, 9 dienos, 9 valandos ir 9 minutės, reikėtų daug rašytinų žodžių paberti, bet vis tiek viso to neišpasakysiu, ką išgyveno jaunuolis studentas bei studentė.

Reikėtų paskaityti stovykloje leisto dienraščio "Naktibalda II" kurio išėjo 40 puslapių, kad geriau suprastum ir pamatytum koks gyvenimas virė šioje stovykloje.

O šis dienraštis, kurio vyr. redaktorium buvo stud. Stasys Mažulis ir redaktoriais Dalė Benokraitytė, Regina Matusėvičiūtė, Dalia Maurukaitė, Virginija Sutkutė, Algis Matulionis, Algis Saulis ir "Juzės kampelio" tvarkytoja Vida Gulbinaitė, rodo, kad plunksnos pajėga buvo stipri. Jiems dar talkino savo straipsniais ir Rita Merkelytė, Rimas Staniūnas bei Romas Stakauskas.

Šeštadienį, rugsėjo 5 d. įvyko "Naktibaldos" premjera, kurios programą išpildė orkestras ir dainininkai, kuriems vadovavo D. Bružaitė. Algio Modestavičiaus vadovaujamas 6 asmenų orkestras tikrai buvo puikus.

Niekas, o niekas nelaukė rugsėjo 6 dienos, kada įvyko iškilmingas stovyklos uždarymas. Bet ji atėjo.

Pakėlus vėliavas, vėl visi stovyklautojai su gausiu būriu svečių, susirinko prie altoriaus, įrengto šimtamečių medžių pavėsyje. Mišias laikė ir nepaprastai gražų pamokslą pasakė kun. Juozas Vaišnys, S.J.

Po pietų įvyko iškilmingas posėdis, kuriame pirmininkavo Korp Neo-Lithuania pirmininkas Povilas Ališauskas, gražiais, reikšmingais žodžiais apvainikavęs 9 stovykloje praleistas dienas.

Inž. Jonas Jukūnas, stovyklos vadovas, savo kalboje pasidžiaugė pasiektais gražiais laimėjimais.

Stud. Stasys Mažulis, stovyklos organizatorių vardu, padėkojo visiems, kurie prisidėjo savo darbu prie stovyklos pravedimo.

Inž. Eugenijus Bartkus, A. Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas, savo žodyje pasidžiaugė, kad lietuviškas jaunimas taip aktyviai jungiasi į tautinio darbo barą.

Korp! garbės filisteris Juozas Bačiūnas nuotaikingoje atsisvei-

Kas jaučia malonumą stebėti gamtos kaprizus ir nebijo žemės gilumų, tikiuosi, ras pasitenkinimo aplankęs Howe kavernas. Šios kavernos yra New Yorko valstijoje, maždaug 30 mylių į vakarus nuo Schenectady miesto, prie 7to kelio.

Ši didžiulį požeminį urvą surado ūkininkas, Lester Howe, 1842 metais. Jis ardamas vieną dieną pajuto, kad šaltas vėjas pūtė iš skylės žemėje. Būdamas smalsus, jis nusileido į tą skylę, kuri tuo laiku buvo 14 pėdų gilumo. Neturėdamas reikalingų įrankių, jis giliau negalėjo kasti, bet sekančią dieną grįžo su keleta draugų ir pradėjo rausti gilyn. Šiuo būdu jie surado kavernas, kurios šiandieną vilioja tūkstančius turistų. (Vienais metais per Labor Day kavernas aplankė 8,000 žmonių).

Ir suradimo laikais L. Howe vedė žmones per savo požeminius tunelius. Jų kelionės tada buvo sunkios ir vargingos, nes kavernos neturėjo šių dienų įrengimų.

Dabar į kavernas atvažiuojant žmogus gali maloniai praleisti laiką dideliame kambaryje, kuris turi gražų židinį. Čia jis gali domėtis įvairiais suvenyrais, o jei doleris kišenėje nerimsta - gali jis ir nusipirkti. Ten pat yra geras restoranas, pasirošęs smalsaus turistų alkį ir troškulį nuraminti. Šis restoranas ir laukiamasis kambarys yra dideliame austrų stiliaus name. Tame pačiame name yra du dideli elevatoriai, kurie nuleidžia turistus į kavernas.

Kavernų gylis 156 pėdos po žeme. Šią gilumą galima palyginti su 16 aukštų namu. Kavernų temperatūra 52° F. ir niekada nesikeičia. Tad svečiams patariama apsivilkti šiltais švarkais, kurie čia pat gausiamai nemokamai.

kinimo kalboje iškėlė daug gražių, įdomių minčių.

Kun. Juozas Vaišnys, S.J., taip pat pasakė labai gražią kalbą, iškeldamas neo-lithuanų idealus.

Vakare po bendros vakarienės, buvo meninė programa, kurią pravedė A. Gasparaitis.

O kai ežerą apgaubė žvaigždės buvo surengtas paskutinis atsisveikinimo laužas.

Pirmadienį, nors buvo numatyta išsiskirstyti po pusryčių, bet stovyklautojai ir svečiai dar viešėjo iki pavakarių ir spaudė vienas kitam rankas, o daug kam ir atsisveikinimo ašaros bėrėjo.

Dr. Antanas Rudokas, kuris norėdamas arčiau pažinti lietuvišką jaunimą, su jais kartu stovyklavo, paskutiniame atsisveikinimo žodyje šių eilučių rašytojui pareiškė, jog mes turime didžiulius turėdami tokį gražų, tautiniai sąmoningą jaunimą.

J.B.

IŠ "NAKTIBALDOS II" IVAIRENYBIŲ

Po ilgų svarstymų stovyklos vadovybė pagaliau išsiaiškino, kodėl beveik visos merginos nežinoja tamsiais stiklais akinus. Pasirodo, kad nebūtų matyti, kada paskaitų metų jų aktyvūs užsimerkusios.

Stovyklos sporto vadovas labai aktyviai eina pareigas: jau tarp dviejų medžių pakabino tinklą, bet svedinį vis dar tebelaiiko mašinos "trunkė".

Kolega Mažulis vakar rytą, bežaisdamas lauko tenisą, netyčia pataikė į svedinuką.

Užvakar, per "Naktibaldos" klubo premjerą teko nugirsti tokį pasikalbėjimą: Kol. Mac-tė: Aš tikiu, kad tu ši vakarą pašoksi su manim. Kol. Ma-nis: Kodėl ne. Nemanys, kad aš atėjau čia vien tik smagumų ieškodamas.

Graudu darėsi žiūrėti į susirinkusią minią, kuri išleido filisterę A. Augustinavičienę. Visi taip verkė, kad pritrūko stovykloje "kleenex'ų". Ir neliko nė vienos sausos nosinės.

Laimingas Korporacijos pirmininkas. Jis turėjo progos už mus visus ilgiau su ja pabendrauti, nes vežė į aerodromą.

ALGIS RUKŠĖNAS

Įeidamas į kaverną smalsuolis tuojau pamato mažą upelį, kuris jį seka per visą jo kelionę. Tai tas pats upelis, prieš daug milijonų metų išgraužęs šias kavernas. Upelyje trūksta mineralų, tad jame nėra jokios gyvybės.

Kelionė per kavernas yra vien malonumas, palyginant su tais žygiais, kuriems ūkininkas Howe vadovavo anais laikais. Tada žmonės turėjo apsiręngti darbiniais rūbais ir ilgais batais, nes jie braidė, šliaužė, ir laipiojo, kad nueitų tuos pačius kelius, kuriuos žmonės dabar lengvai ir sausomis kojomis praeina.

Kavernos ir šiandien yra savo natūraliam stovyje, išskiriant plytų lieptą, tvorą, ir 1600 elektros šviestų...

Pradedant kelionę per kavernas, galima matyti daug stalektitų ir stalegmūtų, didingai kylančių iš viršaus ir apačios. Vienas šių stalegmūtų atrodo kaip pakrypęs Pizzos bokštas, kitas kaip milžiniška kiniečių pagoda. Eidami toliau žmonės sužiūra į vieną formaciją - čia gamta norėjo parodyti kikenančios raganos veidą. Dar toliau galima matyti aukštus rūmus - jie savo aukštumu ir didumu pavadinoti Titano šventykla. Toliau už šių rūmų galima regėti juodas dėmes ant sienų ir lubų. Vadovas aiškina, kad šias dėmes palikę ankstyvieji turistai, kurie ėję per kavernas su žibintais ir palikę dūmų pėdsakus, nes jie čia sustodavę ir valgydavę. Žinoma, jie ir išalkdavo, nes jų kelionė truko maždaug 12 valandų. Šiandieną ši kelionė trunka tik vieną valandą.

Paėję toliau keleiviai sustoja prie gausių stalektitų. Ji yra pavadinta vargonais. Tikrai, šios formacijos atrodo kaip vargonų vamzdžiai. Dar įdomiau, kai vadovas atsistoja po jais ir pradeda niūniuoti. Jo balsas tikrai pavirsta vargonų gaudesiu.

Kelionė pėsčiomis baigiasi ir visi sėda į laivelį, kuris turistus neša per požeminį ežerėlį. Ežerėlis yra 1/8 mylios ilgumo ir iki 6 pėdų gilumo. Jame maudytis nepataria, nes vanduo visuomet būna maždaug 40° F. Ežerėlis staiga baigiasi mažą užtvanką. Už jos nenaudojama kavernų dalis. Vadovas sako, kad toliau neves, nes ten einant reikėtų saugotis mažų, sparnuotų gyvuliukų, vadinamų šikšnosparniais.

Kadangi nėra kur kitur išeiti, reikia grįžti tuo pačiu keliu, bet kelionė atgal nenuobodi, nes yra daug dalykų, kurių vadovas dar nepaaiškino. Pavyzdžiui, dabar jis nuveda į aukštesnę kavernų dalį, vadinamą Titano šventyklos balkonu. Čia randamas taip vadinamas jaunųjų altorius, nes uola susiformavusi altoriaus stiliu. Be to, žemėje galima rasti kalkinių akmenų, atrodančių, kaip didelė širdis. Šioje vietoje buvo daugelis jungtinių paskutinės buvusios liepos 10 d. Sakoma, jei mergina nori ištėkėti, turi atsistoti ant tos širdies, ir ji susižieduos dar prieš metų pabaigą.

Dar toliau vadovas atkreipia

turistų dėmesį į didelę krūvą akmenų. Sako, kad čia įvykęs uolų griuvimas. Geologai šio griuvimo amžių skaičiuoja iš stalegmūtų formacijos, kuri susidarė ant nugriuvusių akmenų. Žmogaus mažojo piršto didumo stalegmūtai arba stalegmitai formuojasi maždaug šimtą metų, tat pagal tą stalegmūtą, augantį ant nugriuvusio akmens, jie spėja, kad šis griuvimas įvyko prieš dešimtį tūkstančių metų.

Prieš kelionės pabaigą vadovas pakviečia svečius į kitą balkoną. Nuo čia visi jį seka į kavernų dalį, vadinamą vingiuojančių vieškeliu. Šis vieškelis, apie 500 pėdų ilgio, yra iki 12 pėdų aukščio ir gan siauras, vos žmogui pralisti. Jis nemelagingai pavadinamas vingiuojančiu vieškeliu. Gale šio kelio yra nemaža duobė, aptverta tvora. Šios duobės dugne matosi mažas urvelis, per kurį galima pilvu šliaužti į kitą tokio pat ilgio vingiuojantį vieškelį. Bet jis apsemtas požeminio ežero. Šis ežeras siekia lubas, netinka laivybai ir iki šiol niekas jame nėra nardęs. Jis ir pavadinintas paslaptingu ežeru.

Prieš grįžtant į paviršių, vadovas užgesina visas šviesas ir prašo visus svečius sulaukyti alusavimą. Vaiduokliška tyla ir siaubinga tamsa užviespatauja požemį. Žmogaus akys negali priprasti prie šitokios tamsos. Ir išbuvus tris mėnesius tokioj naktį, jis, sako apaktų.

Bet šviesa greit apšviečia paslaptinius takus ir netrukus turistai iškeliami į žalią gerosios žemės paviršių.

SPAUDA

TECHNIKOS ŽODIS NR. 3

Šiame numeryje rašo: S. D. — Susikaupkime. Straipsnis rinkimų progą, įterpiant dvi citatas — V. Kudirkos ir St. Kairio. Dipl. inž. A. Novickis — Inžinieriaus St. Kairio sukaktis — profesoriaus, inžinieriaus ir visuomenės veikėjo gyvenimo ir veiklos aprašymas. Vladas Švėpas — Architektūros stilių evoliucija, tai platesnio straipsnio pradžia su skyriais: architektūros esmė, meno formos susidarymo faktoriai, konstantės archit. kūryboje. S. B. — Ginklavimo dirbtuvės Nepriklausomoje Lietuvoje, dirbtuvių įsikūrimo ir veiklos duomenys. Dipl. stat. inž. K. Krulikas — Lietuviškosios architektūros atgimimas, citatos iš įvairių leidinių apie lietuviškąją architektūrą. Arch. Arno Funkas (mirus) — Praeitės pėdsakais, apie Lietuvos Banko rūmų Kaune statybą. Vl. A. — Naujoji Kauno statyba, kritiškas žvilgsnis į šiandieninę Kauno statybą, su gausiais naujų pastatų vaizdais. Prof. J. Šimoliūnas — Iš atsiminimų, apie lietuvių

Suomijoje po I Pas. karo. Toliau paminimi mirusieji: a. a. Inž. St. Radis-Radzevičius. Techninė apžvalga: inž. St. Bačkaitis — Skylės bei tuštumos. Laivininkystė ir žvejyba: P. M. — Jūrinė kalba, jūrinė kronika. Spaudos apžvalga: J. Gimbutas — Architektūros ir technikos straipsniai Lietuvių Enciklopedijoje. Techninė apžvalga: A. Buožėnas — Kolchozinės plytinės, Sacharos turtai bei kitos žinios. Ir — Iš mūsų veiklos — Bostono, Toronto ir Clevelando skyrių kronika.

Šiam numeriui medžiagos suteikė New Yorko bei Bostono ALIAS skyriai, redagavo K. Kaunas. Numeris gausiai iliustruotas, įdomus, patrauklus. Šis žurnalas rekomenduotinas skaityti visiems besidomintiems technikos dalykais bei dirbančioms technikos srity. Administracijos adresas: 2610 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

Mintys apie laisvę

Tautų laisvę gali egzistuoti tik kai jos visos lygios prieš įstatymus.

Žmogus niekuo negali džaugtis, kaip laisvę.

Laisvė arba mirtis.

Visos tautos turi teisę laisvai gyventi. Yra per daug žema pavergti ir skriausti silpnės tautos.

Kur nėra laisvės - nėra ir gyvenimo.

Žmonių skurdus gyvenimas parodo, kad jis neturi laisvės.

Pasaulyje nieko nėra žemesnio už vergiją.

Vergija protinių iškrypėlių padariny.

Priespauda turi ilgus plrštus ir amžinai braidžioja neteisėje.

Valdovai, kurie nepaliaujamai dreba dėl savo vietos, yra priversti griebtis teroro jai išlaikyti.

Kas gina vergiją, tas nevertas žmogaus vardo.

Žudikas - pavergėjas amžinai kenčia ir amžinai žudo kol pats žūva. Toks niekad nemato šviesios dienos ir neišpažįsta pasaulio grožio. Jam gyvenimas niurus, nes jį yra užvaldę žemi polinkiai.

Kur yra vergija, ten nėra laisvės.

Vergija netoleruoja laisvės.

Ar yra kas baisesnio už priespaudą?

Prispaudėjas sugriauja visus tiltus, kuriais jis ateina į sostą.

Išžudžiusiam milijonus kelio atgal nėra, tik mirtis.

Pavergėjo sąžinė visuomet yra juoda, kaip katilo dugnas.

Ateis laikas, kada nebus vergaujančių tautų!

Paruošė P.B.

DIRVA IEŠKO NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Laikraštį pastoviai gerinančią ir ruošiantį nuo 1960 metų pradžios dažninti, labai reikalingi nauji skaitytojai.

Ateikit mums į talką. Užsakykit Dirvą savo artimiesiems, kurie dar jos iki šiol neskaito. Jei jūs žinote tokius savo artimuosius, ar kaimynius, kurie norėtų su Dirva susipažinti, mes jiems laikraštį siųsime nemokamai 4 savaites. Tuoj atsiųskite jų adresą.

Užsakydami ar rekomenduodami naudokitės čia spausdinama atkarpa.

Užsakau Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Priimami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Rusiją per lietuvių įstaigą UNIVERSAL GIFT PARCEL SERVICE

Siuntiniai apdrausti, apmuitinti taip, kad gavėjas nieko neprimoka. Mūsų įstaigos siuntinius išsiunčia 3 kartus savaitėje, kurie adresatą pasiekia per 4-7 savaites, o po pašto — 8-12 dienų. Siuntėjų patogumui savo įstaigoje turime didelį ir įvairų pasirinkimą geros kokybės importuotų ir vietos gamybos prekių: medžiagų vyr. ir mot. paltams, kostiumams, šilkui, nylon, pamušalų, siūlų, adatų ir kt. Vilnionių, kartūninių ir šilko skarelų ir skarų. Moter. ir vyr. marškinių ir kojinių. Odos batams su visais priedais — padais, puspadžiais, vitpadžiais ir odos pamušalu. Įpilų iš Austrijos. Laikrodžių. Importuojame be tarpininkų, todėl, daugelį prekių galime pasiūlyti pigesniais žymiais pigiau. Pav. austriški deimanto stiklui piau-ti rėžtukai, plaukams kirpti mašinėlės ir "Solingen" vok. skustuvas savo klientams parduodame tik už \$1.75 štuką.

Atkreipiame dėmesį į mūsų standartinių siuntinių vertinimą pagal jų žemas kainas, ypač vaistų, siuvamų mašinų, akordeonų ir maisto, siunčiamų į Europos.

Siuntiniai priimami kasdien nuo 8:30 ryto iki 6:30 vak., o šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.

A D R E S A I :

397 A West Broadway, SO. BOSTON 27, Mass.
6 John St., WATERBURY, Conn., PL 6-6766

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenynes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinama kaina.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

Danutė Armonaitė kalbasi su Cleveland Press redaktorium Louis B. Seltzer.

• **D. Armonaitė**, aktyviai remiama savo tėvo Jono Armono, jau kelinti metai veda aktyvią kovą už savo motinos Barboros Armonienės susigrąžinimą į JAV, praėjusią savaitę vėl buvo Cleveland Press dienraščio pirmojo puslapio sensacija. Jos pastangomis vyr. to laikraščio redaktorius L. B. Seltzer skambino Chruščioviui, kad jis B. Armonienę su 19 m. sūnum išleistų į JAV, dar prieš atvykdamas čia. Tai būtų jo žmoniškumo įrodymas.

Kaip žinia, Armonų šeimą antrasis pasaulinis karas užtikio Lietuvoje. Tėvas ir dukterė, kaip gimė JAV, buvo išleisti. Gi motina ir sūnus, kaip gimė Lietuvoje, sovietų buvo sulaukyti. Motina ir sūnus daug metų buvo Sibire. Po didelių pastangų iš Sibiro buvo gražinti į Lietuvą, bet į JAV vis neišleidžia, nors pastangų buvo nepaprastai daug padėta. Ar dabar pasisėks laimėti, greita ateitis parodys. O D. Armonaitė ir J. Armoną reikia pagirti. Viena, jie labai rūpestingai kovoja už išdraskytos šeimos sujungimą. Antra, tą kovą veddami jie labai gražiai garsina ir Lietuvos vardą.

• **Dr. V. Tercijono** šeimą Clevelande, atvykusią į gydytojų suvažiavimą, ištiko nelaimė. Ponia Tercijonienė, lipdama laiptais paslido ir susižeidusi nugarkaulį buvo paguldyta į ligoninę.

• **Clevelando** arkivyskupas Hoban rugsėjo 8 d. buvo sukvietęs Clevelando miesto diecezijos 12 kunigų, kurie atstovavo įvairias tautybes. Per pasitarimą dėl Chruščiovo atsilankymo arkivyskupas pranešė, kad rugsėjo 20 d., 4 val. po pietų Clevelando katedroje bus laikoma šventoji Valanda. Visų tautybių kunigai kalbės savo tautos kalba Tėve mūsų ir Sveika Marija. Po to bus palaiminimas.

Vieningumo ženklą kviečiami visų tautybių tikintieji skaitlingai dalyvauti pamaldose.

Kviečia į Tautos šventės minėjimą

D. L. K. Birutės Karių Seimų Moterų Dr.-jos Clevelando skyrius rugsėjo 19 d. (šeštadienį) 7:30 val. vak. Čiurlionio Ansamblio namuose — 10908 Magnolia Dr., rengia Tautos šventės minėjimą-pobūvį.

Kam brangi tėvynė, tam brangi ir ši diena. Vyresniųjų pareiga supažindinti su istoriniu tautos momentu, o Lietuvos žiedo — jaunimo, pasiruošti ir būti neutraukiamu siūlu tautos sargyboje.

Nuoširdžiai kviečiame visus lietuvius dalyvauti šios brangios šventės minėjime.

Programoje adv. Julius Smetona apibudins šios šventės reikšmę, o jaunieji dainininkai — J. Luizaitė ir Vyt. Matulionis palinks-

mins savo žaviais balsais. Po programos bufetas ir šokiai.

Įėjimas tik 1 dol. Pakvietimus galima užsisakyti šaukiant telef. PO 1-5614 ir MU 1-2762. (71)

• **Clevelando** centrinė Public Library (E. 6 ir Superior Ave.) atidaro prieš metus iš Plain Dealer nupirktus namus ir dabar įjungtus į savo tarnybą. Atidarymas įvyks rugsėjo 17 d., ketvirtadienį, 4 val. p. pietų.

• **Pagarsėjęs** radijo žinių komentatorius Bob Siegrist, dažnai stipriai pasisakęs prieš komunizmą Clevelande yra girdimas 5 kartus savaitėje 8:15 PM per stotį WGAR, 1220 radijo aparato skalėje.

Šią yrogramą duoda The Allen-Bradley Company, kuri per visą eilę svetimkalbių laikraščių skelbė prieš komunizmą ir Chruščiovo atvykimą į JAV.

* Clevelando Neringost. I-sios jaun. skaučių dr.-vės ir Laimutės dr.-vės 24 jaunesn. skautės rugsėjo 1 d. turėjo nepaprastai smagią iškylą Euclid Creek rezervate. Čia jos turėjo du žygius — priešpiet upelio krantu, o po pietų kopė į "Plykio" kalną.

Pavakariais buvo suktos lauzas, prie kurio iškylautojos dainavo ir vaidino.

Iškylai vadovavo vyr. skiltininkės — Amanda Gelažytė, Melutė Juškėnaitė ir Nijolė Garlaitė.

Iškylų vadovės yra nepaprastai dėkingos už iškylautojų pavėžinimą — p. R. Ramanauskienė, psktn. V. Bacevičiūtė ir jūrų sk. Arėjui Natkevičiui.

Juozas Kamaitis savo batų parduotuvę ir kartu batų pataisymo dirbtuvę, esančią 12915 St. Clair Ave. perkėlė į 7013 Superior Ave. (šale kino "Ezella").

Naujoje vietoje batai bus parduodami geriausios rūšies ir nupigintomis kainomis. Be to priimami batai pataisymui.

Darbo valandos: nuo 10 val. iki 7 val. vakaro. Reikalui esant kreiptis telefonu: GA 1-7658, po pietų nuo 8 iki 10 val. (70)

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

Ramioje aplinkoje. Galima naudotis virtuve. Šaukti PO 1-6015. (70)

Geras pinigų investavimas

Turi parduoti pelningą nuosavybę susidedančią iš 3 pastatų. 6 butai, 1 nebaigtas. 3 mašinų garažas. \$33,900. Parodoma susitarus su savininku. Šaukti po 6 v. v. UT 1-5839. (71)

KAIP VEIKIA NEW YORKO AKCIJŲ BIRŽA

J. KAZLAUSKAS

New Yorko akcijų birža turi 5.1 milijono registruotų akcijų, kurių vertė siekia 281 bilijoną dolerių. Imant vidurkį, akcija kainuoja apie \$55.00. Kai akcijų kainų vidurkis pakyla 20 centų, visų akcijų vertė pašoka virš 1 bilijono dolerių.

Didžiausią akcijų skaičių New Yorko biržoje turi General Motors Korporacija — 282 milijonus akcijų (rugsėjo mėn. 9 d. viena akcija kainavo \$54.75). Toliau seka Standard Oil (New Jersey) — 215 milijonų, American Telephone — 212 (kada po balandžio mėn. 15 d. viena akcija buvo suskaldyta į tris), General Electric — 88 ir Sears

Roebuck — 75 milijonai akcijų.

Per paskutinius 30 metų akcijų skaičius padidėjo 5 kartus (1929 m. pasiektas 1 bilijonas akcijų). Šiandien akcijos yra mažesnės ir jų daugiau. Akcijų skaldymas yra pagrindinė priežastis dabartiniam akcijų skaičiui.

Šie 5.1 bilijono akcijų New Yorko biržoje yra tik 1366 asmenų žinioje, jie tik gali pirkti ir parduoti akcijas biržos patalpose. Joks kitas asmuo neturi teisės įeiti į biržos patalpas ir prekiauti akcijomis.

Minėti 1366 asmenys yra N. Y. akcijų biržos nariai. Tapti nariu reikia šią vietą nupirkti ir jos kaina svyruoja nuo \$17,000.00 iki \$625,000.00. 1942 m. trys nario vietos buvo parduotos po \$17 tūkstančių, o spalio mėn., 1929 m. nario teisė kainavo \$625 tūkstančius. Paskutinių kelių metų bėgyje ši privilegija kainuoja apie \$150,000.00.

Kai biržos nariai perka ar parduoda akcijas, jie nemoka komiso, ko eilinis pirkejas negali išvengti.

Prileiskime, kad Jurgutis nori nusipirkti 100 akcijų po \$40.00 vieną, kurios yra N. Y. biržoje. Jis turi du kelius: pirkti iš brokerio, kurio firmos bent vienas partneris yra biržos narys, arba pirkti iš banko ar brokerio firmos, kurie neturi tiesioginio biržos nario savo institucijoje ir šiuo atveju jie bus tik tarpininkai.

Pirmuoju atveju Jurgutis mokės komiso maždaug 1% arba \$39.00 už \$4,000.00 vertės akcijas. Antruoju atveju komisas bus didesnis, nes tarpininkas paims patarnavimo mokestį, o \$39.00 bus sumokėti brokeriui, iš kurio šis tarpininkas (bankas ar brokeris, neesą biržos nariai) pirs akcijas.

Daugumoje akcijos yra perkamos ir parduodamos per brokerių firmas, kurių nors vienas partneris yra biržos narys. Kai brokeris gauna iš pirkėjo užsakymą, šį užsakymą jis perduoda savo atstovui — biržos nariui N. Yorke, kur užsakymas ir išpildomas.

Perkant akcijas yra nemažas menas numatyti jų ateitį — akcijų svyravimus, kurie priklauso nuo daugybės priežasčių. Tarptautinė politinė padėtis, vidaus ūkinis gyvenimas, infliacija, centrinio banko vedama kreditų politika yra minėtini faktoriai, bet jie turi išimčių.

1955 metai buvo gerbūvio metai, bet tų pačių metų rugsėjo mėn. prezidento širdies smūgis skaudžiai palietė akcijų kainas. Tuo laiku, nupirktos akcijos būtų buvęs labai puikus pirkinys.

1958 m. buvo krizės metai, bet akcijų kainos nebuvo tiek kritusios, kiek šiais metais rugpjūčio pradžioje. Tai paveikė plieno streikas, nežadąs greito susitarimo ir Chruščiovo numatytas vizitas skaudžiai atsiliepė į akcijų vertę.

Jei istorija kartotųsi, šie metai būtų kilimo laikas, nes baigiasi skaitline 9. Mat, vienas biržos ekspertas duoda davinį, kad pradedant 1899 m. akcijos kainos pasiekia savo aukščiausią tašką metuose, kurie užsibaigia 9. Akcijų kainos iškilo 1899, 1909, 1929 m. rugsėjo mėn., 1939 m., kada karas prasidėjo, 1949 ir... 1959 m.!

Likęs šių metų laikas, jei plieno streikas greit baigsis, žada ūkinį klestėjimą, kuris turėtų atverti rugsėjo mėn. 1 d. dar stipriau suvaržytus kreditus. Žinoma, yra ir vienas jei, jei neatsiras naujas neigiamas faktorius.

DIDŽIAUSIA, PATIKIMIAUSIA, SU 25 METŲ PRAKTIKA, APMUITINTŲ SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR VISUS RUSIJOS KRAŠTUS, PERSIUNTIMO ĮSTAIGA.

SU INTURISTO LEIDIMU

GLOBE PARCEL SERVICE Inc.

Siuntiniai pilnai apdrausti, gavėjas nieko neturi primokėti.

Siuntėjai įsitikino, kad per GLOBE PARCEL SERVICE INC. siunčiami siuntiniai, greičiausiai, tvarkingiausiai pasiekia adresatą. Prašykite, prisiųsime katalogus su pilna informacija, drabužių bei avalynės dydžių Nr., iš rusiškų ir amerikietiškus. Ir kainoraščius, kiek už kurį daiktą reikia mokėti maito.

Siuntėjų patogumui įstaigoje turime gerų vilninių ir rajoninių medžiagų, odų, batukų, vilninių skarų, skarelių, skustuvų, plaukams kirpti mašinelių, stiklui deimanto rėtukų, lovatiesių ir t.t. Garantuojame, kad niekur kitur, už tokias žemas kainas, šių prekių negalėsite nupirkti. Šios prekės parduodamos tik siuntėjams.

Šios įstaigos tarnautojai lietuviai.

Darbo valandos: Kasdien nuo 9:30 - 6. Trečiadieniais 9:30 - 8. Šeštadieniai 9 - 3.

ADRESAS:

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

1313 Addison Rd.

Corner Superior Ave. & E. 71 St.

Tel. UTah 1-0806 & UTah 1-0807

SIUNTINIAI SIUNCIAMI TIESIOG IŠ CLEVELANDO.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudose-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgiai. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street

Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujam namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

REIKALINGA MOTE-RIS KEPEJA

6 dienas per savaitę nuo 9 iki 5. Pyragai ir kiti kepsniai. Turi būti patyrusi.

The Virginian

Restaurant

20255 Van Aken

WA 1-5320

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN 4% OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

stop SAVE!

on AUTO INSURANCE

Telefono pašauki m a s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent

13706 Benwood Ave. Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

NATIONWIDE MUTUAL INSURANCE COMPANY

HOME OFFICE - COLUMBUS, OHIO

DIRVA

★★★
THE FIELD

Kas ir kur?

• Min. B. K. Balutis kurį laiką gydėsi Bad Nauheim, Vokietijoje, vasarvietėje.

• Į Tarptautinį medikų kongresą, vykusį Chicagoje rugpjūčio pabaigoje ir rugsėjo pradžioje, sovietų delegacijoje dalyvavo ir Dr. Zigmąs Januškevičius. Su komunistuojančiais Chicago lietuviais buvo susitikęs ir jiems šį tą apie Lietuvos medicininę padėtį pasakąjo.

• Almaus meno galerijoje (77 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y.) nuo rugsėjo 13 iki 17 d. vyksta TV dailininko Burt Wasserman dailės darbų paroda.

• Ketvirtasis Australijos lietuvių studentų suvažiavimas įvyks gruodžio 28-30 dienomis Canberroje. Australijoje gyvenę lietuviai studentai tomis dienomis tikisi visi susitikti ir aptarti veiklos klausimus.

Dr. H. Brazaitis, veiklus Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos pirmininkas, daug darbo padėjęs, kad Clevelande įvykęs lietuvių gydytojų suvažiavimas vispusiškai pasisektų.

• Dirvoje neseniai buvo pranešta, kad vyresniosios kartos lietuviai gydytojai V. Didžys ir I. Kaunas, gyvenę Australijoje, gavo praktikos teises. Dabar pranešama, kad jie abu paskirti Victorijos mokyklų gydytojais.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Atvykusi į Clevelandą lietuvių gydytojų suvažiavimui dr. V. Tercijono žmona Ona suktai susižeidė ir buvo paguldyta ligoninė. Nuotraukoje: Ona Tercijonienė kalbasi su pusbroliu dr. V. Gruzdžiu ir dr. J. Abraičiu.

Los Angeles lietuviai

Ką laimės nesolidari armija?

Kai ištinka koks nemalonus dalykas ar iškyla geras sumanymas, tai paprastai rimti žmonės stengiasi pirmuoju atveju jį pašalinti, o antruoju - dirba jam įgyvendinti. Bet kitaip dedasi mūsų angelų mieste. Čia pirmiausia ima "dirbti" laikraščio korespondentai, erzindami visuomenę, tai "gindami" lietuviškos parapijos prarastas teises, tai sparčiai "statydami" ant popierio lietuviškus namus.

"Draugo" (nr. 175) apraše ateitininkų sendraugių diskusijas apie ideologiją, pasaulėžiūrą, politiką ir šv. Kazimiero parapiją. Kaip korespondentas pažymėjo, jose dalyvavo keliolika ateitininkų. Apie parapijos reikalus pranešė Katalikų Federacijos pirmininkas V. Kazlauskas. Korespondentas jį papildė, kad Los Angeles lietuvių parapija "buvo gražiai auganti ir turinti gražias ateities perspektyvas. Tačiau klaidų, persistengimo, neapsižiūrėjimo pasėkoje lietuviai jos neteko. Vyksta atkakli kova už tautinio statuso grąžinimą,

ir yra gerų vilčių, kad kova bus laimėta".

Žadėjome tuo klausimu plačiau pasisakyti. Kodėl kai viskas taip "gražiai augo" ir turėjo "gražių perspektyvų" - pasibaigė ne visai gražiai: katalikų vadų ir parapijos klebono "karu" arba "kova"? Ar yra tikrų vilčių pasiekti, kad viskas vėl pasidarytų gražu?

Atsakymais katalikų spaudoje ir čia vietoje randame tik kartojimą, kad turima gerų vilčių. Tai tik vilčių žodžiai. Niekas negali pasakyti ko nors konkretesnio. O kodėl taip atsitiko, kad netekta parapijos lietuviškumo? Būta klaidų, persistengimo, neapsižiūrėjimo... Negi vėl kai kūrė parapiją, ant jos grindė lietuviškumą, negi tai, kas Los Angeles įvyko, yra naujiena? Naujiena galėjo būti tik ta, kad ir dypukas klebonas, drausmingas savo vyskupo pavaldinys, sąmoningai siekė parapiją "suteritorinti" (praktiškai, ją nulietuvinti) ir išėjo prieš save tautiečius, bent jų didelę dalį.

Kad aiškioksi vyskupija lengvai atsisakytų savo sumanymo pasiilkyti lietuvių rankomis išgudytą parapiją, gerų vilčių dar nėra ir greičiausia jų visai nebūs. Dabartinis verkšlenimas yra šaukštai po pietų. Reikėjo anksčiau nedaryti tokių jau žinomų Amerikos lietuvių gyvenime "klaidų" ir nepersistengti.

Antras svarbus atvejis: kokia vyksta kova ir iš tikrųjų ar tai kova už parapijos atlietuvinimą?

Tai, kas vyko ir vyksta, vargiai galima pavadinti kova, ypač vieninga, nuosirdžia kova. Specialus katalikų komitetas turi specialią spaudos komisiją kovoti už parapijos lietuvišką teises. O kiek ta komisija "kovojo", kur jos narių straipsniai lietuviškoje, ypač katalikiškoje spaudoje? Mažos žinutės ten tepasirodydavo, vis tik kalbančios apie "geras viltis", ir daugiau nieko.

Katalikiškas "Draugas" daug mažiau rašė apie tą istoriją, negu kaip kurie mažiau "katalikiški" laikraščiai. Jis net komiteto atsisaukimų ištisai nespausdino. O čia parapijiečių komiteto "kova" pasireiškė tik tuo, kad kai kurie nenėjo į klebono ruoštą "lietuvių dienos" pikniką. Bet kaip kurie nuėjo. Kiti teberenka parapijai aukas per pamaldas. Vėl kiti komiteto nariai tebeprislučia aukas klebonijos laikraščeliui, kuris pikta ir neskaniai atsiliepia apie komiteto pasitangas. Moterys, kurios vienu atveju gražiai pakalba apie reikalą atlietuvinti parapiją ir grąžinti jai lietuvišką teises, kitu atveju skuba šeimininkėmis parapijos "lietuvių dienai", kurios pilnas skiriamas nelietuviškos mokyklos statybai.

Tad vargiai gali būti "gerų vilčių", kad tokia baigšti ir nesolidari armija laimėtų kovą, jei iš viso čia galima vartoti tokį skambų žodį.

Kad kovą būtų galima laimėti, reikėtų žymiai daugiau pasiryžimo, vieningumo, atkaklumo ir konsekvencijos. Ir ne tai, kad iš žąsino gurklio atgauti ten jau amžinai padėtus kviečius "klaidų, persistengimo ir neapsižiūrėjimo pasėkoje". Bet gal ką nors naujo padarius, kur jau nebūtų tų klaidų, persistengimų ir neapsižiūrėjimo.

Mes jau minėjome, kad mūsų korespondentai elgėsi priešingai. Jie ėmė rašyti "Drauge" ir kitur ne kovai ir tam būtinam vieningumui skatinti, bet toliau kiršinti visuomenę, skleisti prasimanymus apie jų pačių sukurtus neva tautininkų srovės "nustatymus". Jei tai kovos taktika, tai ne tik nedora, bet ir kvaila. Nei teisių neatkovosime, nei geresnių lietuviškų namų nepastatysime, jei mūsų "kova" bus tik savųjų su savaisiais. Apie tai kitąkart.

L. A. Augūras

Amerikos Lietuvių Bendruomenės suvažiavimo, įvykusio Detrote rugsėjo 5 ir 6 d. prezidiumas (nuotrauka viršuje): O. Ivaškienė, inž. W. Dilys, dr. A. Nasvytis, adv. J. Šlepetys, inž. V. Kamantas ir dr. J. Jasaitis. Apačioje dalis suvažiavimo dalyvių. Pirmoje eilėje: Italijos LB pirm. kun. V. Mincevičius, PLB pirm. J. Matulionis, konsulas dr. P. Daužvardis, ALB pirm. S. Barzdukas, Toliau sėdi: V. Kutkus, K. Mažonas, Leknickai, J. Staniškis, T. Blinstrubas ir kt.

Dirvos nuotrauka.

Bendruomenės atstovai aptarė lietuviybės reikalus Iš pirmojo visuotinio ALB suvažiavimo

"Būdami lojalūs Amerikos piliečiai ir rūpindamiesi šio krašto ir savo pirmosios tėvynės Lietuvos likimu, suvažiavimo dalyviai maloniai prašo Jus padaryti visus galimus žygius, kad Chruščio vizitas neįvyktų. Priešingu atveju, reikalaui iš Chruščio kad:

* grąžintų laisvę ir nepriklausomybę visoms komunistų pavergtomis tautoms;

* panaikintų koncentracijos stovyklas ir sugrąžintų visų tautų belaisvius ir deportuotuosius į jų gimtuosius kraštus".

Tokios buvo pagrindinės minytos ALB visuotinio suvažiavimo rezoliucijos, kuri buvo pasiūsta visiems suvažiavimą sveikinuosiems senatoriams, kongresmanams, didžiųjų miestų burmistrams ir t.t.

Iš dalies panašią nuomonę dėl Chruščio vizito pareiškė antrąją suvažiavimo dieną atvykęs susirinkusių pasveikinti Michigano gubernatoriaus W. G. Williams. Jo žodžiais, jei jau pakviestas, teatvyksta. Bet reikią rasti progą jam drąsiai į akis priminti pavergtųjų reikalą, kaip tai anksčiau buvo pasakyta Kozlovui.

Suvažiavime, kaip jau esame minėję, dalyvavo 51 atstovas, kurių daugumą sudarė apygardų ir apylinkių pirmininkai bei igaliotiniai, ir 52 svečiai.

Specialų igaliotinį - centro valdybos sekretorių T. Blinstrubą - suvažiavimui stebėti buvo atsiuntusi Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Suvažiavimą atidarė Detrito apyl. pirm. V. Kutkus, pabrėždamas ALB visuotinio reikšmę, siūlydamas ieškoti būdų ir sprendimų, kad bendruomenė apimtų visus lietuvių ir visus lietuviybės tikslus.

Centro valdybos pirm. S. Barzdukas įžanginiame žodyje pareiškė: "Viešai girdime balsų, kad bendruomenė smunkanti. Ne, to nėra. Pavartykime mūsų spaudą, paverskite ir Bendruomenės biuletenį - ir matysime, kiek daug ir kokius didelius darbus ALB atlieka. Gal dar ALB nėra tokia, kokia turėtų ir privalėtų būti. Iš šio suvažiavimo tad laukiame naujos dvasios ir gaivinamosios nuotaikos. Padarykim, ko siekiame suvažiavimo šūkiu: pabuskim ir pabudinkim".

Nuosirdžiu patriotizmu buvo persunkta kun. K. Simanavičiaus invokacija: "kad sutartinioj ir kultūringoj dvasioj apsvaistytume šiam suvažiavime iškeltus reikalus ir padarytume praktiš-

kus ir didžios svarbos nutarimus. Sujunk, Viešpatie, lietuviškon bendruomenėn visus lietuvius, išsisklaidžiusius po visą pasaulį, į vieną šelmą, jų veikloje, kovose ir siekimuose, kol savoj kankinių žemėj galėsime džiaugtis savo šiandieniniais darbais".

Dar nė vienas lietuviškas suvažiavimas praeityje nebuvo gavęs tokios gausybės sveikinimų, kaip šis. Jų gauta per 250 ir didžiąja dalimi iš JAV valdžios pareigūnų. Sveikintojų tarpe buvo 85 senatoriai, per 40 gubernatorių. Iš lietuvių pusės suvažiavimą sveikino visos diplomatinės korpus, su LD šefu S. Loražaičiu priekyje, Liet. Nepr. Tarka, Liet. Laisvės Komitetas, Vlikas - (ALTas suvažiavimo nesveikino) ir įvairios organizacijos bei pavieniai asmenys.

Po oficialiosios dalies prasiėjo darbo posėdžiai. Pirmąją suvažiavimo dieną buvo nagrinėjami organizaciniai klausimai, antrąją - kultūrinės veiklos, jaunimo, švietimo ir kt. reikalai. "Programa", kaip išsireiškė PLB pirm. J. Matulionis, "buvo kiek perkrauta, bet ką reikėjo daryti, jei tų reikalų tiek daug, ir jie visi degantys".

Pranešėjų referatai buvo rūpestingai paruošti, bet diskusijose, šalia šviežių ir pozityvių pasiūlymų, buvo ir tokių kalbėtojų, kurie, anot vieno dalyvio, "tenorėjo pasigėrėti savo balso skambėjimu".

Nemalonų įspūdį ir kai kurių dalyvių karštą pasipiktinimą išsukė Informacijos Žinybos pirm. G. Galvos ir Kultūros Fondo pirm. J. Švedo multiplikuo-tas pareiškimas, kuriame ALB

Taryba ir centro valdyba kaltinama nesusigaudymu, veiklos netikslingumu ir t.t., ir reikalaujama skubiai sušaukti LB Tarybos sesiją, kuri išimtinai būtų pašvęsta LB veiklos reorganizacijai. Minėtiems asmenims buvo skirti atitinkami pranešimai, tačiau jie patys į suvažiavimą neatsvyko, tik atsiuntė pareiškimo kopijų pluoštą.

Suvažiavimas nutarė: siūlyti Tarybai padaryti pakeitimų rinkimų nuostatose; siekti artimesnių kontaktų su čia gimusių ir augusių lietuvių organizacijomis; ieškoti papildomų pajamų; skatinti b-nės organus įgyvendinti spaudos dienos idėją; įreikšminti lietuviškąsias tradicijas ir stengtis jas ryškinti bei įgyvendinti.

Bankete dalyvavo per 150 asmenų. Meninę programą jame atliko solistė M. Kripiuskienė, akomp. A. Kučiūno. Pagrindinę kalbą pasakė PLB pirm. J. Matulionis, išskeldamas vis didėjančias komunistų pastangas suniekinti kiekvieną aktingiau pasireiškiantį išeivijoje veikėją. Įspūdinga žodį tarė kongreso atstovė M. Griffith.

Šia proga reikia pabrėžti, kad pirmą kartą suvažiavimų istorijoje rengėjai atkreipė reikiamą dėmesį į spaudą - jos atstovams buvo sudarytos visos sąlygos, kad jie galėtų netrukdomai dirbti: tiek posėdžių salėje, tiek bankete buvo rezervuoti atskiri stalai, nereikalauja įėjimo mokesčių, net parūpintos rašomosios mašinėlės ir teikta kitokia pagalba. Tai pavyzdys, iš kurio turėtų pasimokyti kiti suvažiavimų rengėjai.

Clevelandiečiai L. Staškūnas ir K. Morkūnas registruojasi ALB suvažiavimo banketui Detrote. Prie registracijos stalo V. Kvederaitė ir G. Bajorūnaitė.

Dirvos nuotrauka.